РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
„СВОБОДА"
„LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба висилати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., субота 25-го марта 1916. Ч. 37. VOL. XXIV. JERSEY CITY, N. J., Saturday, March 25, 1916. No. 37.

ПОНАД 2,500,000 ЛЮДИЙ СТРАТИЛИ МОСКАЛІ В 1915 Р.

Наступ Москалів в Галичині здержаний. — На півночи 1.000 полонених.

На захід від Верден Німці полонили знова около 500 Французів.

Війска Каранци переходять на сторону Віллї.—Американська армія в небезпеці.

ВІЙНА З РОСІЄЮ:

РОСІЯ СТРАТИЛА ПРОТЯГОМ 1915 Р. 2½ МІЛЇОНА ЛЮДИЙ.

НЮ ЙОРК, 23. марта. — Воєнний кореспондент, Б. Шумахер, який повернув якраз з Росії, подає страти, які Росія потерпіла протягом 1915 р., на 2½ міліона людий.

Страти припадають як слідує:

на убитих підчас битви	387.913
на померших з причини ран	192.300
на померших в шпиталях	274.175
убитих і померших разом	854.388
полонених	954.813
тяжко ранених	733.438
ВСЇ ВТРАТИ РАЗОМ	2.542.639

Повисші числа є зіставлені військовими властями на підставі урядових рапортів.

БИТВА НАД СТРИПОЮ І НА ВОЛИНИ. — ОДИН БАТАЛЬОН СТРАТИВ 250 ЛЮДИЙ.

ВІДЕНЬ, 23. марта. — Міністерство війни оголосило отсї урядові вісти:

„Над Стрипою і над Корміном (на Волини) російська піхота кількакратно атакувала становища наших війск. Москалї потерпіли тяжкі втрати. Один російський відділ, в силї одного батальону, стратив 3 офіцирів і 150 салдатів в убитих, а 100 в полонених. Втрати австрійських війск були незначні. Вони виносили лише кілька ранених людий".

МОСКАЛЇ ЗАНЯЛИ СЕЛА ЛЯТАЧ І ХМЕЛЇВКУ НАД ДНІСТРОМ.

ПЕТРОГРАД, 23. марта. — Урядовий російський рапорт подає отсї вісти з поля битви в Галичині:

„В Галичині над Стрипою і на полудневий схід від Кізлова наші війска відбили напад німецько-австрійських війск на наші становища.

„Над рікою Дністром по короткій битві наші війска заняли села Лятач і Хмелївку".

Оба села лежать на північнім березі Дністра.

ДАРЕМНІ ЗУСИЛЯ МОСКАЛІВ НАД ДИНОЮ. — ПОВЕРХ 900 ПОЛОНЕНИХ.

БЕРЛІН, 23. марта. — Німецький генеральний штаб подає отсї вісти:

„Російські війска розвивають головну свою діяльність вечером або в ночи. Коло Якобсштадт намагали ся вони взяти приступом причілок моста. Чотирократний наступ відбито з великими стратами для неприятеля.

„На полудневий захід від Динабурга число полонених Москалів числить 14 офіцирів і 889 салдатів. Неприятель не відновляв більше нападу з причини великих і тяжких втрат, які потерпів в дотеперішних наступах".

РОСІЯ МАЄ ТЕПЕР НА ФРОНТІ ОКОЛО 10.000 ГАРМАТ.

ПЕТРОГРАД, 23. марта. — Великий весняний наступ на лінії Рига-Динабург розпочав ся. Небаром розпічнеть ся велика битва і на прочій боєвій лінії, довгій понад 700 миль. Російські війска одержали около 10.000 гармат. Значну часть сих гармат доставила Росії Японія протягом зими.

У ФРАНЦІЇ І БЕЛЬҐІЇ:

НІМЦЇ НЕДАЛЕКО ШЛЯХУ ВЕРДЕН-ПАРИЖ. — 450 ПОЛОНЕНИХ.

БЕРЛІН, 23. марта. — Короткий звіт німецького ґенерального штабу звучить:

„Німецькі війска віднесли знова важні успіхи, здобуваючи укріплені становища Французів на горі Гонур. Около 450 французьких жовнірів взято в полон.

„На прочій боєвій лінії не зайшли жадні важнійші зміни".

Воєнні кореспонденти подають опис битви, в якій німецькі війска взяли приступом гору Гокур. Через два дні артилєрія без перестанку бомбардувала становища неприятеля. Вчера о год. 6-ій вечером піхота пійшла приступом. Битва тривала до год. 10-ої в ночи. Потрійна боєва лінія зістала переломана. Французи потерпіли дуже тяжкі втрати від гарматного огню німецької артилєрії.

ФРАНЦУЗИ СТРАТИЛИ ДОТЕПЕР ПІД ВЕРДЕНОМ 30.150 В ПОЛОНЕНИХ.

БЕРЛІН, 23. марта. — В послїдних двох днях число Французів, полонених під Верденом, збільшило ся на 2914.

Від початку наступу німецьких війск на Верден Французи стратили 30.150 людий в полонених.

КРІПОСТИ ВЕРДЕН ГРОЗИТЬ ЦІЛКОВИТЕ ОКРУЖЕНЄ.

БЕРЛІН, 23. марта. — Воєнний кореспондент К. Віґанд пише отсе про воєнні операції на заході:

„Поволи, але стало, майже крок за кроком, посуваєть ся німецька армія наперед і тісним колом обіймає кріпость Верден. Через здобуте французьких становищ коло Авокур (12 миль на захід від Вердену) Німцї осягнули великий успіх: вони зблизили ся на віддаленє стріла від головного шляху Верден-Париж. Треба надіяти ся, що війска німецького наслїдника престола будуть вже небаром в посїданю сего шляху.

„Німецький нарід жде терпеливо і з повним довірєм розвою дальших воєнних операцій під Верденом".

ЗНОВА ВЕЛИКА ВОЄННА РАДА В ПАРИЖИ.

ЛОНДОН, 23. марта. — Небаром відбудеть ся в Парижи велика воєнна рада. В нараді візьмуть участь Есквіт, президент кабінету; Едвард Ґрей, міністер для заграничних справ і Кіченер, міністер війни.

З Італії прибуде на нараду президент кабінету, міністер для заграничних справ і головний командант італійських війск. Таксамо візьмуть участь у нарадах також політики і головні команданти з прочих союзних держав.

Предметом нарад буде уложенє пляну до дальших воєнних операцій.

З Амстердаму доносять, що головною причиною скликаня воєнної ради є грізне положенє Французів під Верден. Скликанє воєнної ради відбуло ся на домаганє Франції. Французький міністер війни, Ґалієні, буде домагати ся енерґічного веденя війни на всіх прочих боєвих фронтах, щоби ослабити в сей спосіб удар німецьких війск на Верден.

—o—

НІМЕЧЧИНА І ЇЇ СОЮЗНИКИ РОЗПІЧНУТЬ НЕБАРОМ ЗАГАЛЬНИЙ НАСТУП НА ВСЇХ ФРОНТАХ ВІЙНИ.

РИМ, 23. марта. — Зі Солуня доносять, що болгарський ґенеральний штаб робить приготовленя до загального наступу в напрямі Солуня.

З Амстердаму надійшли вісти, що скоро Німцям удало би ся здобути Верден, Німеччина сейчас виповість війну Італії і армія німецько-австрійська перейде до наступу в північній Італії.

Також і на цілім російськім фронті війска німецькі і австрійські пічнуть приготовленя до великого весняного наступу.

—o—

АВСТРІЯ І НІМЕЧЧИНА ЗАКУПИЛИ В РУМУНІЇ 100.000 ВОЗІВ ЗБІЖА.

БЕРЛІН, 23. марта. — В часї, коли італійські, французькі і англійські часописи подають вісти, що Румунія вже кождої хвилї стане по стороні Росії і її союзників, Німеччина і Австрія осягнули великий економічний успіх, який представляє відношенє Румунії до центральних держав в зовсїм иншім сьвітлї.

Півурядово доносять, що німецькі, австрійські і угорські торговельні товариства заключили в Румунії умови на доставу більших скількостий ріжного збіжа. Достава відбуваєть ся дорогою водною — Дунаєм і дорогами зелїзничими.

В заміну зате центральні держави обіцяли Румунії доставити такі артикули, яких Румунія найбільше потребує.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ І МЕКСИКО:

2.000 ЖОВНІРІВ КАРАНЦИ ПЕРЕЙШЛО НА СТОРОНУ ВІЛЛЇ.

САН АНТОНІО, ТЕКС., 23. марта. — Американський ґенерал Бел, який стоїть на чолї американських сил в Ель Пазо, повідомив головного команданта, ґен. Фонстона, що 2.000 мексиканського війска перейшло на сторону Віллї. На чолї сеї мексиканської армії стоїть ґен. Герера.

ҐЕН. ФОНСТОН ДОМАГАЄТЬ СЯ ДАЛЬШИХ ВІЙСК.

КОЛОМБУС, 23. марта. — З ріжних сторін доходять вісти, що мексиканське населенє, яке мешкає в пограничних стейтах, приготовляєть ся до повстаня проти Злучених Держав.

Ґен. Фонстон зажадав від міністерства війни приславя як найскорше дальшої помочи оружної, щоби охоронити армію, вислану в глиб краю, від евентуального відотненя і окруженя неприятельськими війсками.

СТАН АРМІЇ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ ПІДНЕСЕНО О 40.000 ЛЮДИЙ.

ВАШІНҐТОН, 23. марта. — Нинї відбуло ся в палаті послів голосованє над внесенєм в справі підвисшеня стану армії на 140.000 людий. Внесенє принято 402 голосами проти 2.

ПОЧТА ЗІ СТАРОГО КРАЮ.

„Берґенсфйорд" має приїхати до Ню Йорку допера в неділю, то є 26. марта — (приїзд спізнений, мав прибути ще в четвер).

„Оскар II." має приїхати до Ню Йорку ві второк (т. є. 28. марта).

ПОЧТА ДО СТАРОГО КРАЮ.

„Юнайтед Стейтс" відійде з Ню Йорку в четвер (то є 30. марта).

ВІСТИ З ВОЛИНИ.

В теперішних воєнних обставинах, задля утрудненої комунікації, навіть людині, що живе в занятім краю, не легко знати щось більше, ніж те, що дієть ся тільки кругом нього, а вже зовсїм тяжко пізнати відносини в цілім краю: скільки де лишило ся людности й як вона проводить сей дійсно страшний час під матеріяльним оглядом, чим кріпить своє тїло, а чим свого духа, на що надієть ся. Треба ловити вістку зокрема, а то в купі дає образ цілости. Що правда, сьогодні ще ми не в силї мати всіх даних, котрі змалювали-б нам докладний образ, та є надія, що се мати-мемо незабаром.

Людність по містах, бодай у меньшости, лишила ся всюди. На разї є тут мова тільки про володимирську округу. До неї належить, крім Володимира Волинського, ще одинайцять, зглядно дванайцять місточок, а саме: Горохів, Дрожкопіль, Свинюхи, Локачі, Порицк, Устїлуг, Коритниця, Опалин, Любомль, Оздютичі, Кіселин. До ряду місточок зачисляєть ся деколи й велике село, з великими ярмарками, Кунечів, населене в значній мірі чеськими кольоністами.

Біля Горохова лишив ся український дідич Бабій на своєму селї Квасові. Біля Устїлуга проживає в котрімсь селї свящ. Мосієвич, а в місті Кіселині лишив ся старенький улюбленець народу, священик о. Тишкевич, котрому за його душпастирську службу у власнім приходстві та в околиці належить ся особлившa нагорода з котрогонебудь боку, а передівсїм з боку Росії, що забрала всіх священиків. Тепер сей старець по своїм силам трудить ся над тим, аби дати людям бодай те, що їм може дати церква. Се відносить ся також до всіх православних сьвящеників, що зістали ся, без огляду на те, чи вони лишили ся добровільно, чи примусила їх до того хвиля воєнного потопу, яка здігнала їх. Як з'явили ся в о. Тишкевича австрійсько-угорські офіцири та приказали йому знаками мерщій відчинити церкву, зі страхом може зробив се старенький батюшка й припав до престола. За тим прикладом пійшли всї офіцири, помолили ся, кождий кинув якийсь гріш до скарбонки і відійшли спокійно. Як зачувати, священик лишив ся ще в селї Блудові, що лежить також на схід від Володимира, й учитель у Русові над Бугом.

Тут подаю спис сіл, які або зовсїм минула, або дуже мало захопила виселенча дурійка. Села отсї: Литовиж, Молників, Овсмиловичі, Русовичі, Бутятичі, Бужанка, Дорогиничі, Волиця, Верхнів, Поромів, Бискупичі Шляхетські. Се понад Бугом. А на схід від Володимира села: Хмелїв, Хмелївка, Замличі, Хорів, по части Хоболтова, цїла Беґета, Микуличі, Губин, Тумин і ще може які. Всї люди лишили ся також у селї Щурині, котре лежить уже в луцькій окрузї помежу з володимирською.

Аби зневолити українську людність до того, щоби вона покинула свою працю й пійшла в сьвіт за очи на страшну поневірку й нужду, намалювала її Росія опира в пруській пікельгавбі. Се був такий образ, що смертельно міг перестрашити кождого. Хиба треба було на те нервів, як посторонки, й висшої просьвіти серед народних мас, ніж та, яку дав їм російський уряд. Чиновництво знов пійшло за місячною платнею й край став пусткою. Тут і так села стоять рідко від себе; а ще богато простору на поселенє й на лїпше використанє землї, ніж доси. Тому радо стрічаєте кождого тубільця. Він уже й так прочунав від страху, зараз, як тільки ввійшли австро-угорські війска, де на щастє є й Українці. Страшний опир щез, як вечірний туман, а з'явив ся натомісць „свій чоловік" або „свої люди", „наші люди" й т. п. Бо так звичайно тутешні люди величають галицьких і буковинських Українців. По деяких селах, як от напр. у Щурині, в Кустичах за Гайками, або таки в самих Гайках, котрі заселює тепер чужосторонний нарід, згромаджений до купи, як осїнне листє, зірване хуртовяною та звіяне разом на одно місце, — всюди там селяни, — кажучи словами одного міщанина, „жаждуть своїх людий", то значить галицьких Українців.

Другий міщанин, котрий довідав ся вже про те, що свого часу ходила депутація від мешканців Володимира до команданта округи просити православних і унїятських сьвящеників, сказав: „Але що таке, що доси не маємо ще ніякого сьвященика й нарід уже вісїм місяців живе без Бога?"

Порадьте, що на се відповісти йому?!..

Я писав вже вам про те, що 28. січня с. р. через маґістрат пійшло поданє від мешканців Володимира Волинського до окружної команди з просьбою, щоб усї розпорядки й оголошеня видавано також в українській мові, щоби приходили сюди українські ґазети та щоб можна було їх усюди купити, щоб вивіски й написи в місті та врешті назви улиць подано по українськи.

На се поданє нема ніякої відповіди. Тимчасом перед тижнем розліплено по місті відозву, зредаґовану в трох мовах (по німецьки, по польськи й по українськи), в котрій бумістр закликає мешканців міста повідомлювати про всї підозрілі випадки недуги, бо в недалекій стороні ширить ся тиф.

Також українські ґазети, на разї тільки „Діло" й „Українське Слово", продає розносчик по місті. Коли хтось не боронить, значить мовчки годить ся й у тім можна добачувати хиба відповідь на згадане поданє в формі: „Qui tacet consentire videtur" (Хто мовчить, очевидно годить ся).

Продажа українських часописий, тимчасом бодай двох, у занятім краю се річ приємна. Та разом з тим не можна замовчати про ту велику хибу, що чомусь українські часописи дуже спізнюють ся, а бодай пізно приходять, коли напр. польські й німецькі та мадярські все в день-два скорше доходять. Треба би подбати про те, щоби і українські ґазети з'являли ся тут сьвіжі на ринку та щоб не придержувано їх по два, три дні на почтах.

(В. С. В. У.) Др. П.

НА ПРЮ, БЕЗ ЛЯКУ І ЗНЕВІРИ!

X.

Сцилля й Харибда.

Ви є сьвітло сьвіта; не укристь ся місто, що стоїть на вершку гори.
Матей 5, 74.

Хто є ворог духовенства? — цікаво було би знати. „Америка" все пише, що народний табор. Варта і сю справу розглянути. Ми не хотіли би про се писати, але нас визвала філядельфійська часопись.

Пригляньмо ся безсторонно фактам. Заки приїхав епископ до „Америки", українське духовенство вже було яктак зорґанізувало нарід, і само себе, бо мало свою „Духовну Раду". Їх орґаном була часопись „Свобода". Вони інтересували ся всїми народними справами і мали любов та пошану в народі. А треба признати, що сї перші сьвященики, котрі приїхали до Америки, се були сильні духом одиниці, хоч — що правда — тепер уже ті, що ще жиють, в части зужиті житєм, в части журбою. І сеї гарної вдачі наших сьвящеників, сеї любови і пошани між народом позавидував їм епископ. Хотїв бути популярним і показати, що він є добрим батьком народа, а його „попи" (так їх називає епископ, се знаємо певно!) — до нїчого. Де лише зайшла яка суперечка між невдоволеними одиницями в парохії і сьвящеником, то епископ сейчас се використував і безпосередно, сам переписував ся з невдоволеними, як звичайно роблять демаґоґи. А коли би так який сьвітський чоловік робив, то епископ сейчас наробив би крику: „Гей, люди, таж се радикал! Він бунтує людий проти церкви!" Але епископ може так робити і се не є бунт проти церкви.

Тут може нам хтось закинути, що властиво епископ „тримав з народом", отже ми його несправедливо осуджуємо. На се ми скажемо: Епископ мав бути справедливим і полагоджувати такі спори після церковного права, значить — перевести правильний суд! Ми є за тим, щоби правда панувала, а не якісь сентименти чи інтерес. А таким поступованєм **епископ здискредитував духовенство в очах народа.** Парохіяни почали легковажити собі сьвящеників; деякі посували ся навіть до сього, що почали до Філядельфії возити дарунки і тоді почало ся переношенє сьвящеників на велику скалю. Епископ робив собі забавку з живими людьми і їх родинами і ся забава триває по нинїшний день. Що на сїм терплять і церкви і громади, се самозрозуміле, бо сьвященик, який сподіваєть ся кождої хвилї перенесеня, не може навіть забрати ся до роботи в громаді: щоби завести правильну школу, виплатити церкву і парохіяльний дім, чи ще що. І так церковні маєтки готові кождої хвилї на лїцитацію.

Понизивши духовенство в очах народа, став епископ тепер сам виключним паном над служителями престола і уживати їх як своє орудіє. Попавши в цїлковиту зависимість від епископа, духовенство мусїло сповняти його забаганки, складати величезні контрибуції на закупно домів у Філядельфії і тоді почали ся презенти „на сиротинець" зі сторони духовенства, а за тим пійшов роздор між духовенством: одні, що не хотіли понизити ся, другі, що зломили ся. Коли між духовенством не стало довіря до самих себе, появила ся денунціяція, сплетнярство — прояви, які захитали внутрішну вартість характерних колись одиниць. А за тим пійшло перелїцитовуванє себе в „преданности".

Згодом духовенство „полапало ся" і побачило, що епископ не має властиво адміністраційної власти, лише юрисдикційну, значить: нема в Америцї грецько-католицької дієцезії. Тоді сьмілившї отверто збунтували ся і вислали до папи і до тутешних епископів меморіял з жаданєм усуненя епископа Ортинського. Але знайшла ся друга часть духовенства під проводом бл. п. о. Бариша, яка ізза національної солїдарности взяла епископа в оборону і епископ лишив ся, відплачуючи ся своїм оборонцям, передівсїм о. Баришови, чорною невдячностию. Мимо сього небіщик нїколи не дав до пізнаня, що він негодує на епископа. Терпів для засади. Але по сїй революції епископ трохи успокоїв ся, бо мусїв, і вижидав повновласти з Риму, яка надійшла в 1913. роцї. Тепер він дійсно став незалежним від айриських епископів, а поїхавши в 1914. роцї до Риму, вернув уже другим епископом.

„Раз добром налите серце, в вік не прохолоне". І показало ся, що його серце дійсно не змінило ся. Його не навчив нїчого попередний досьвід. Він, почувши підчас свого короткого побуту в Австрії засаду „діві́де ет імпера" (діли і розказуй), вхопив сильною рукою керму під опікою молоденького, недосьвідченого секретаря о. Стецюка, супроти якого із загадочних причин він є безсильний, і, використавши час теперішної війни, почав виробляти дива. „Пайташкованє" (їзджене з торбами) сьвящеників стало буденщиною; телеґрафічні переношеня, безнастанні поїздки до Філядельфії в цїли оправдань і т. д. нищать духовенство морально і матеріяльно. Щоби до решти викликати в народі погорду до сьвящеників, заборонив їм брати участь в народнім житю після власного осуду, а наказав слухати політичних розказів з Філядельфії. В тїй цїли заложив „Руску Раду". Вершком насильства над патріотичними почуванями духовенства була заборона брати участь в Українськім Соймі. Нарід, не знаючи траґічного ходу річий, почав виливати своє обуренє на духовенство, про що сьвідчать численні дописи в редакції „Свободи". З тих дописий ми лише деякі поміщували і то з цїлковитою перерібкою, щоби не кривдити невинних. Предсїдатель Сойму др. Сїменович оборонив духовенство перед зібраними послами. За те „Америка" висловила по Соймі своє неґодованє на духовенство, а д-ра Сїменовича злаяла в нелюдський спосіб.

Пониживанє духовенства в очах народа не устає, бо ми знаємо випадки, що сьвященика переносить ся за вибудуванє нової церкви, школи і дому; грозить ся перенесенєм за те — слухайте! — за те, що сьвященик тримає з народом, коли він дає собі раду в своїй парохії з ріжними ґрупами, не хотячи визивати їх „соціялїстами", „безбожниками" чи там „фірманами".

Для заокругленя сього огляду треба подати другий бік справи.

„Свобода", будучи колись одинокою народною ґазетою, одержала традицію рішати всякі громадянські справи. Часи змінили ся, але традиція остала. Серед боротьби духовенства з епископом богато сьвящеників стояло по нашім боцї, даючи нам всякі інформації. На основі того матеріялу (сей матеріял в цїлости в нас все бережеть ся для історії) ми писали довжезні статі, в яких ся часть духовенства, що стояла при епископі, побачила себе і образила ся, а навіть розтрубіла, що „Свобода" нищить духовенство. Епископ скористав з того і виступив з такою самою теорією, що „Свобода" є ворогом духовенства. В додатку епископ страшив кождого сьвященика, що він знає, хто пише до „Свободи" і духовенство стало тепер осторожне. Деякі з дописувателїв — не знаємо, як се стало ся; мабуть самі зрадили ся своїм „приятелям" — були дійсно звісні в Філядельфії, і тому, стероризовані, мусїли з душею і тїлом запродати ся епископови та виписувати проти „Свободи" і народного табору останні лайки. Се їх уратувало матеріяльно, але вони опісля зломили ся вже і морально. Перед народними діячами вони вже замикають двері, або втїкають, хоч би сї народні діячі були непричасні в колишній „боротьбі".

Наслїдок сих погроз і страхів такий: Духовенство ходить одинцем, байдужне до народної роботи. Філядельфійські політичні розкази ненавидить, а ті вказівки, які дає „Свобода" і цїлий народний табор, не уважає за обовязуючі. Що на сїм терпить народна робота, бо яких 50 інтелїґентних одиниць сидить бездїльно у великій історичній хвилї, се очевидне. Дехто замкнув ся в хатї, дехто чекає кінця війни, щоби драпнути з „американського пашалику", а дехто їздить безнастанно поміж Філядельфією і Джерзи Сіти і репетує: „Погодіть ся, погодіть ся!"

А ми робили згоду від самого початку і прийшли до висновку: Ми укривали дотепер болячку на народнім тїлї, а вона не гоїла ся, лише набирала матерії і ослаблювала цїле тїло. Нема иншої ради, як перевести операцію, при якій повинні допомогти всї, котрим дійсно добро народного орґанїзму лежить на серци. Коли нам инші не поможуть, ми мусимо самі се зробити, але ми відразу скажемо, що не на нас спаде відвічальність, коли би операція не була майстерна і коли би опісля цїлі роки треба було гоїти рану по операції. А операція тяжка і небезпечна. Ми се добре розуміємо.

Обовязком кождого Українця — отже і сьвящеників — приложити руку до приверненя моральности в публичнім житю нашого народа, привернути народови його житєву силу, влляти в нього духа правдивого патріотизму, навчити його шанувати народну традицію, навчити його шанувати людий, котрі в народній роботі тратять свої сили, обтесати його „задирчистість", погамувати неприборкані пристрасти і опісля плекати в нїм все красне і величне.

І тому задачі, яку ми приняли на себе, не треба розуміти яко боротьбу між „Свободою" а епископом, але яко змаганє до приверненя цїлковитого ладу в українських відносинах у Зл. Державах. Нам здаєть ся, що не лише горстка ідейних сьвітських людий є покликана до сеї задачі, але кождий сьвідомий Українець. А духовенство нехай зрозуміє, що нарід не жиє лише підчас війни, але його житє триває століття. І тому народні робітники — всї, без ріжниці — повинні зрозуміти, до чого вони покликані. Зроблять вони свою службу — будуть мати внутрішнє вдоволенє, признанє і вдячність будучих поколїнь; занедбають свій обовязок — проклятє спаде на них. Вибираймо.

Перед осудом совісти: зачинаймо від себе. Коли ми в отсих наших статях признали ся до похибок, бо на них учимо ся, нехай кождий инший таксамо зробить; нехай духовенство вгляне у свою власну роботу між народом, усуне непорозуміня, а тоді з чистим серцем пійдемо всї разом на стрічу сонцю золотому!

За Тебе, Україно!

ВІЧА В СПРАВІ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ В СТАРІМ КРАЮ.

НАРАДА В НЮ ЙОРКУ.

В четвер, дня 23-ого с. м. вечером відбула ся в Українській Бесїдї в Ню Йорку нарада послів першого Українського Сойму з Ню Йорку і околиці над старокраєвими справами.

На нараду прибуло около 30 послів і кількох гостий. Зборам проводив п. В. Лотоцький.

Перший забрав голос **п. Микола Цеглинський,** делеґат від Українців, що живуть тепер у Швайцарії, і вияснив у короткій промові, яка цїль його приїзду до Злучених Держав.

Справа, піднесена п. Цеглинським всїх дуже зацікавила і розвинула ся довша дискусія, яка тривала кілька годин. П. Цеглинський давав відповіди і поясненя на всї питаня в справі української політики в старім краю і справа для усїх присутних стала ясною та зрозумілою. Довідали ся вони про те, про що доси годї було дізнатись иншою дорогою.

Опісля бесїда звернула ся на се, що повинні робити Українцї в Злучених Державах, **щоби помогти українській справі в Европі тепер, підчас мирових переговорів і по війні.** Ходить передівсїм о акцію політичну. В дискусії над сею справою осягнено повну згоду і порішено, що першим кроком для розвиненя сеї справи перед загалом Українців у Злучених Державах будуть **віча, уладжені нарочно в тїй справі.**

Віча мають зачати ся від Ню Йорку й околиці.

Уложено вже плян найблизших віч і то вже в найблизших днях в: **Ню Йорку, Нюарку, Джерзи Сіти, Пасейку й Елїзабет.** Місцеві українські комітети займуть ся приготованєм віч та оголошенєм в пору в часописях і серед нашого загалу по тих місцевостях. **Головним референтом на тих вічах буде п. М. Цеглинський.**

П. Мирослав Січинський подав до відома зборам, що Федерація Українців у Злучених Державах уладжує також ряд віч, на яких головним референтом буде власне її секретар п. Січинський. Тому п. Січинський виїздить на довший час на ті віча. Ф. У. З. Д. також запросила п. Цеглинського, щоби по змозї промовляв на деяких вічах. Тому п. Цеглинський по вічах в Ню Йорку й околиці виїде на кілька віч на захід, до Шікаґо й инших міст, а опісля верне ть ся на віча в дальшу околицю Ню Йорку.

Всї присутні були дуже раді, що наш загал має змогу поінформувати ся безсторонно і прямо з української сторони в Европі про дійсний стан теперішної української політики в старім краю, тим більше, що вияснене положеня вкаже нам дорогу, як помогти українській справі відси, зі Злучених Держав.

Вкінци обговорено ще також кілька справ, що відносять ся до українських справ у Злучених Державах і на тім закінчено наради.

ВИЗВОЛЕНЄ УКРАЇНИ Й ІНТЕРЕСИ РУМУНІЇ.

З Букарешту доносять до львівського „Дїла":

„Букарестер Таґблят" містить під таким написом інтервю з послом М. Васильком такого змісту:

Одинокий спосіб, щоб згасити вічно тлїюче воєнне огнище на сходї, се освободженє України, відновленє старої київської держави.

Відірванє Фінляндії, східних надморських провінций і Польщі — не ослабить Росії; відірванє України змінить раз на завсїди відносини державні на сходї Европи.

Москалї старають ся утворити всеславянську державу від Тихого океану на сходї аж до Східного моря і до Адрійського моря на заходї, від Ледового моря на півночи до Середземного моря і Індійського океану на полудни. Їх головна цїль є одного боку завойованє Босфору і Дарданелїв, з другого боку Перського заливу, щоб дійти до Середземного моря і океану. Одну і другу цїль можуть Москалї лишень тоді дїпняти, коли матимуть Україну. Без України зійде Росія на північно-східній окраїнї Европи до другорядного значіня.

В посїданю України має Росія можність непокоїти Балкан і морські заливи, а рівночасно й загрожувати цїлий орієнт. Лишень Україна дає можність Росії панувати над Кавказом, втискати ся в Персію і прямувати до Тихого океану. Не треба забувати, що через Україну веде найкоротший шлях з середної Европи до східної Індії. Ся справа може бути вкоротці дуже важною.

Увільненє України може стати ся для Румунії дуже корисним дїлом. Росія, що загрожує Румунію, може яко ворог зникнути. Се гарний сон, який може тепер легко здійснити ся. Сей час творить власне до сего відповідну хвилю.

Росія загарбала Україну, Литву, Польщу, Курляндію, Фінляндію, Крим, Бесарабію і т. д. і послугувала ся все інтриґами, корупцією і брутальностию. Як би Росія тепер побідила, то певно прийшли би на чергу пропасти Румунія, Болгарія, Греція, Туреччина, Швеція і Норвеґія. Якже Росія буде завойована, а се певно буде, то повстануть з України, Польщі і Фінляндії нові держави і вони утворять сильний мур між Балканом, Европою і Росією і зроблять конець російській заборчій політицї.

Росія перестане троюдити на Балканї, бо не буде там більше сусїдом. Бесарабію мусить Росія віддати назад Румунії і не буде більше непокоїти Румунію, бо найблизшим сусїдом Румунії стане замісць Росії, Україна.

Щоб забезпечити свої границї і щоб увільнити Бесарабію зпід російського ярма, мусить Румунія злучити свої інтереси з інтересами Нїмеччини і Австро-Угорщини, мусить пійти разом з народами, що хочуть увільнити ся зпід російського панованя і стремлять до волї і культури. Надходить час, щоб злучена і зміцнена Румунія вступила в братерську злуку з великою і незалежною українською державою і щоб разом сї дві держави в інтересї власного добра виступили разом проти спільного ворога.

ВІСТИ З НЮ ЙОРКУ.

СПРАВА НАРОДНОГО ДОМУ ПОСТУПАЄ СКОРО.

Як звісно вже читачам „Свободи", нюйорська **Українська Народна Громада,** яка гуртує в собі понад 40 наших товариств і братств в Ню Йорку, поставила собі за першу цїль побудувати або купити в найблизшій будучинї будинок на **Народний Дім.**

В дописи, яка була у нас недавно від У. Н. Громади, був виказ жертв, який до того часу виносив понад 2.000 долярів. Потім українські товариства і всї щирі патріоти в Ню Йорку переняли ся цїлою душею сею справою і дійсно із запалом заняли ся збіркою фондів на Народний Дім.

Се вже в такім короткім часї дало красний овоч, бо доси зібрана сума **на Народний Дім в Ню Йорку зросла до суми $4.281.74, значить, що за так коротний час вона подвоїла ся.**

Се наповняє український загал в Ню Йорку, а навіть і в цїлій Америцї, — надією, **що вже недалекий час, коли в метрополії Злучених Держав буде величати ся українська народна сьвятиня.**

Безперечно, що треба ще і працї і гроша і посьвяти щирих патріотів, аби дїло скоро довести до повного успіху. Але коли воно дійсно має **скоро** здійснити ся, то треба ще й прискорити з дальшими збірками на так красну, хосенну, тай і конечну народну цїль.

Тут можна дійсно сказати: **час то гроші!** А до нашого патріотичного загалу в Ню Йорку кликнути: **Лише дальше так як доси, але зі ще більшим завзятєм, а Народний Дім скоро буде в Ню Йорку!**

ВЕЛИКИЙ КОНЦЕРТ В ЧЕСТЬ ШЕВЧЕНКА.

Заходом **У. Н. Громади** в Ню Йорку відбудеть ся **в суботу, дня 1-ого цьвітня с. р. о 8-мій годині вечером** великий **сьвяточний концерт в честь** Тараса **Шевченка з нагоди 102-гих** роковин **уродин найбільшого співця України.**

Концерт уладжує Український Хор під управою п. Мирона Гундича, який своїми концертами в останних часах в Ню Йорку здобув собі славу не лише між своїми але й між чужими.

На сей концерт, який Українцї з Ню Йорку й околиці мають нагоду почути лише раз в рік, поспішить певно велика громада наших земляків, щоби причинити ся до звеличаня найбільшого українського народного сьвята.

Концерт буде у **„Вебстер Гол"**, (119 Е. 11-та улиця).

ВЕЛИКЕ ВІЧЕ В НЮ ЙОРКУ.

У звітї з наради послів 1-ого Українського Сойму, яка відбула ся в четвер, дня 23-ого с. м., подаємо про **приготованє до віч, які мають відбути ся в Ню Йорку й околици в найблизшім** часї, а **на яких буде промовляти п. Микола Цеглинський, делеґат від швайцарських Українців про українську політику в Европі.**

Сї віча зачнуть ся вічем в Ню Йорку, яке вже приготовляєть ся **на слідуючу неділю, зараз по концерті, дня 2-го цьвітня с. р.** Заходи в тїй справі переняла на себе нюйорська Народна Рада в порозуміню з усїми українськими товариствами в Ню Йорку.

Є повна надія, що все удасть ся приготовити і перевести як найкраще і віче в Ню Йорку випаде величаво.

Се буде перше велике українське віче в метрополії Злучених Держав вже від довшого часу, а з уваги на його загально-народний характер і звязь зі старокраєвою політикою, повинні всї Українцї й Українки з Ню Йорку й околиці, яких досягне відомість про віче, не лише прибути на нього, але і притягнути як найбільше число знакомих земляків.

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
Published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Established 1893.
JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.
ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States: $2.00 per year, $1.00 per 6 months, $0.75 per 3 months	В Злучених Державах: на рік $2.00, на пів року $1.00, на 3 місяці 0.75
In Jersey City, Canada and other foreign Countries: $3.00 per year, $1.50 per 6 months, $1.00 per 3 months	В місті Jersey City, до Канади і других країв: на рік $3.00, на пів року $1.50, на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.
Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".
При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.
Число телефону 498 Jersey City.
AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL
За всі оголошеня поміщувані в „Свободі" редакция не відповідає. — Рукописий не звертає ся.

ПРОТЕСТ ПРОТИ НАПАСТИ НА ЕПИСКОПА БУДКУ І НА КАНАДІЙСЬКИХ УКРАЇНЦІВ.

—o—

Українська ґазета „Канадійський Русин" доносить:

Дня 8. марта с. р. відчитав посол Т. Д. Ферлей в манітобськім парляменті слідуючий протест Центрального Комітету для Оборони Рідної Мови проти напастий посла Д. А. Роса.

„Зважививши, що в манітобськім соймі, дня 29. лютого 1916. р. посол з Ст. Клеменс. Д. А. Рос поробив цілий ряд безосновних закидів, з яких один дотикає канадійських Українців загалом, а подвижників двомовної школи зокрема, ми протестуємо з обуренєм проти безпідставного твердженя Д. А. Роса, що рух за двомовними школами розпочав або підперає якимнебудь чином Їх Преосьвященство Кир Никита.

„Заявляємо натомісць і можемо доказати документами і фактами, що рух проти знесеня двомовної школи в Манітобі є явищем чисто відруховим і одноідушним, яке вибухло з елементарною силою по цілій провінції, скоро тільки почалась нагінка на двомовну школу в ґазетах.

„Оттимто ніхто инший, тільки ініціятори расової ворожнечі проти Канадийців не-британського походженя можуть відповідати за почуваня і становище канадійських Українців проти намíреного закона. Члени Українського Центрального Комітету були вибрані на масовім з'їзді провінціональних делеґатів, а через те заступають ціле канадійсько-українське населенє Манітоби.

„Їх Преосьвященство Кир Никита, Епископ канадійських Русинів, хоч є головою і найвисшим достойником греко-католицької української Церкви в Канаді, ніяким чином посередно ні безпосередно не причинив ся до витвореня сих відносин в шкільництві, які виробились за правительства Робліна і тому закиди в тім напрямі, пороблені Д. А. Росом, з наміром підкопаня поваги церковного достойника та впливу Комітету, є лише поганою клеветою".

УКРАЇНСЬКИЙ РУХ В РОСІЇ.

Під таким заголовком поміщує цікаву статю польська часопись „Вядомосці Порранне", що виходить в Варшаві.

Читаємо там ось що:

До елементів, гноблених через Росію і призначених до заглади через російський націоналізм, належать між иншими і Українці, велика трийцятьміліонова маса, що заселює цілий південь російської імперії від Збруча аж по Кубань. Тому то виступленє сеї маси проти Росії, виступленє, що мав політично сепаратистичний характер, малоб величезне значінє для усіх ворогів Росії, отже й для нас (Поляків).

Специяльність характеру українського руху в Росії полягає на сім, що є він рухом чисто культурним, неполітичним, о нерішених границях розвитку. Отся специяльність найвиразнійше увидатнює ся при порівнаню сего руху з українським рухом в Галичині. Бо тут від року 1848 народний рух Русинів, які послідними роками чимраз більше і систематичнійше називають ся Українцями, має характер політичний. Український нарід в Галичині домагаєть ся належних йому прав політичних і права сї постепенно здобуває (як виказує хочби послідна реформа до сойму).

Зовсім инакше представляєть ся український елемент в Росії; їй вдало ся майже зовсім знищити народно-політичну сьвідомість української інтелїґенції. Отсих трийцять міліонів Українців в Росії — то сира етноґрафічна маса, що говорить вправді українськими діялєктами, але позбавлена виразної народної сьвідомости та усяких політичних відрубностий, православна, отже звязана віроісповідною солідарностю з Москалями, від котрих — на вні, в відношеню до чужинців — не виріжнюєть ся.

Український мужик, „хахол", уважає себе за щось відмінного від „кацапа" Великороса, але на вні, перед чужими, становить з ним російську „єдність". Велика більшість інтелїґенції, що виходить з тої маси народу, уважає себе російською, хоч не є позбавлена виразних симпатій для цїлости українського житя, до народного язика, поезії і народних звичаїв. Отсї симпатії, замітні навіть у таких російських патріотів як президент думи, Родзянко, або бувший шеф жандармерії в Київі, Новицький, або міністер Дурново, в нічому не нарушують їх російського народного почуваня.

Лиш незначна часть інтелїґенції українського походженя і то щойно в послїдних роках, може уважатись за справдїшних Українців під культурно-народним зглядом. Так зв. „українофільський" рух, що його початок сягає поверх сотні літ, був завсїди так ограничуваний через російське правительство, що нїколи не обняв ширших кругів.

Та і сей слабий, незначний рух, що на 30 міліонів населеня обходивсь лиш одною щоденною часописю, міг стати в дальшім розвитку дуже грізним для Росії.

Що небезпека отся не була нїякою улудою, вказували на се деякі прояви послїдних часів перед війною. Між соціяльними демократами Українцями знайшовсь чоловік, що виїхавши в Галичину, почав розвивати там протиросійську, сепаратистичну програму. Був се молодий публіцист, д. Дмитро Донцов, який в ряді брошур та статий доказував шкідливости культуральної русифікації української інтелїґенції та накликував, щоб підняти борбу з Росією за політичну самостійність України.

Табор української інтелїґенції в Росії розпадаєть ся під теперішну хвилю на два відломки, поступово-демократичний і соціялїстичний, поза котрими є єще ріжні дрібні та мало впливові ґрупи молодїжи ріжних напрямків.

Одинока щоденна українська часопись „Рада" була орґаном поступових демократів, які по вибуху війни заняли безглядно льояльне становище проти Росії, а вороже для її противників. Та і се не охоронило їх від переслїдувань, які спали на цїлу українську пресу. „Раду" завішено, а така судьба стрінула й її наслїдницю, щоденну часопись „Згода", хоч (як писав д. М. Залїзняк в брошурі під заг. „Українцї, Росія і війна") „спосіб писаня послїдних чисел „Ради", а по її завішеню „Згоди", був такий, що лиш наносив сором на український нарід (ст. 24 і 25). Орґанізації, що оснувались під проводом поступових демократів, заняли російсько-патріотичне становище.

Найзамітнїйшим проявом в сїм напрямі була наче урядова заява місячника „Украинская Жизнь". Сей журнал, якого співробітниками є майже всї українські письменники, без ріжниці напрямку, видав спеціяльне число зі статею під заг. „Українцї а війна", де була подана політична декларація російських Українців.

Декларація починаєть ся ствердженєм факту, що подїл українського населеня між Росією і Австро-Угорщиною дав причину деяким сторонництвам Росії думати, що Українцї з Росії наклонюють ся більше до австрійської орієнтації. Отся декларація збиває се твердженє, висказуючись ось як:

„В ідеалах Українців, починаючи від Братства Кирила й Методія аж по нинїшні дні, народний розвиток тої части українського народу, яка ввійшла в склад Росії, був пониманий завсїди в її границях і в нерозривнім союзї з народами, які замешкують її... Українцї не пійдуть за намовою провокаторів та сповнять свій обовязок горожан Росії у сїй тяжкій добі аж до кінця..."

Той сам орган Українців в Росії тїшить ся з факту забраня російськими війсками Галичини, уважаючи се за додатний факт для українізму.

Другий відломок української інтелїґенції, соціяльні демократи, занимають знов вороже становище проти правительства і виступають проти него з цїлою енерґією. Та з неменьшим натиском поборюють вони сепаратистичну пропаґанду „Союза визволеня України" і тим подібних еміґраційних ґруп.

Дїяльність українських соціяльних демократів Росії не має нїчого спільного з нїяким політичним сепаратизмом, який вони рішучо поборюють, придержуючись у своїй тактиці прінціпу: „Війна війнї!"

Так представляєть ся образ політичних стремлїнь російської України в теперішню добу. Прихильників стремлїнь независимости можна знайти лиш між молодїжю, коли тимчасом старше поколїнє Українців і його, сказатиб, урядова репрезентація стоїть рішучо на ґрунтї державної єдности, не хоче нї чути о нїякім сепаратизмі і звязує будучність України з внутрішним розвитком російської імперії в дусї демократизації.

Нема сумнїву, що дальший розвиток українського руху доведе до витвореня виразного політичного сепаратизму. Та на жаль, в теперішній добі надії на сей сепаратизм є дуже далекі від дїйсности.

ВИСШІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ.

Кореспондент „Русск-ого Слова" Віллї помістив у 253 ч. сеї часописи з 17. падолиста прегарний малюнок із житя холмських Українців, яких сумна доля загнала далеко аж у рязанську ґубернію, в село Вослебовское, скопінського повіту. Священик Тріодін, що опроваджував гостя, не міг нахвалити ся холмських утїкачів і тїшив ся з їх приходу, бо бачив їх корисний вплив на місцеву відсталу людність. „Пречудесний народ, ті втїкачі — говорив панотець — такий народ, що, думаю, мало де найдеть ся красший". Холмські втїкачі не хотїли бути тягарем для чужого села, а заразом хотїли бути вкупі. Тому осїли родинами в старих, опущених хатах і зробили з них у короткім часї чепурні дімки, які відбивали сильно від місцевого, московського занедбаня.

Кореспондент обійшов з місцевим панотцем нову українську кольонію та вступив до декількох хат, аби поглянути на людий. З його опису виймаємо декілька цїкавійших місць:

От ми ходили й до Холмщаків... які то люди!... Подиву гідні люди... Перший раз в житю довело ся менї стрінути таких людий.

Богато дечого можна нам від них навчити ся. Наші мужики дуже їм раді. Нахвалити ся їх не можуть. Наші мужики богато вчать ся від них! — Памятайте собі моє слово, богато навчать ся!...

Хата Холмщаків, до якої ми підходили, рішучо виріжняла ся від инших хат, що рядом стояли. Вже здалека робила гарне вражінє.

Обведена гарним, майстерно виконаним плотом, таким густим, що ані щілинки не було між прутиками.

— Подивіть ся, яка се робота! — аж прицмокував з вдоволеня мій товариш. — Наші того не потрафлять, дарма!...

З нічого, можна сказати, найкрасшу хату в селї збудували. В такій хатї можна й без палива обійти ся...

Ми ввійшли до напівтемних сїний. Там було повно народу.

Здорові були, отче! Бочку з капустою в землю закопуємо!... Добра капуста буде... Просимо, будь ласка, до хати.

Хата Холмщаків, до котрої ми ввійшли, буквально блестїла незвичайною чистотою, якою, очевидно, гордили ся нові господарі, та вражала ладом і мужицьким достатком.

Емальована посуда, чайники, миски, горшки — все те було уставлене зі смаком, наче для гостий, що частенько навідують гостинну хату.

Дві жіночки, повні, молоді, розкішні кинули ся до рук священика.

За ними ввійшли до хати їх чоловіки, високі, сильні, обголені „хохли" з чорними обстриженими вусами.

— Здорові були, Йосафате, здорові, Лука, — майже з ніжностю говорив священик, благословлячи мужиків. — Як вам живеть ся, братцї?

— Дякувати Богу, отче, — як бачите, — якось проживаємо!... Завтра стайню ладити маю для коний, щоб не замерзли.

— А конї дома?

— Нї, поїхали по солому!

Ширше про ті поїздки довідав ся я від инших Холмщаків.

Жінки навипередки щебетали:

— Й ми дивуємо ся їм і вони нам дивують ся. Такі сьмішні люди! Ми по „русски" розуміємо, а їх часом не можемо зрозуміти. Оноді підходить до мене жінка, от так підперла щоку рукою й так сумно мене питає: „А чи є в тебе „махиньки"?

— Які, кажу, „махиньки"? А то по їхньому дїти... Ха-ха-ха.

— Маленькі („махонькие") догадуєть ся священик.

— А наш хлопчик, котрому тільки чотири роки, бавить ся з їх хлопцями й питає: „А як по вашому буде лямпа?" А вони йому кажуть: лампа!

— А друга підхоплює. Заходжу до сусїдки в хату, а там поросята. Брудно, — дивити ся не можна. „Чому, — питаю, ти поросята тримаєш у хатї?" — „Бо вони, каже, маленькі, — можуть простудити ся в хліві".

Мужики поволи й докладно пояснювали нам, хто вони, звідкіля та длячого разом мешкають.

— Ми оба жонаті з рідними сестрами. Мешкали в селї Теребень, грубешівського повіту. Мене зовуть Йосафат Шидловський, а він називаєть ся Лука Волощук.

Йосафат дістає з кишені папірець і звертаєть ся до священика:

— Велика просьба в мене до вас, батюшко. Не стає книжок для мого малого. От тут маю спис шкільних книжок. Усї вже в себе найшов. А тільки „Історії" Рождественського нїяк не можу найти. Не инакше, тільки забув узяти з дому. А малому вчити ся треба.

В Луки Волощука ще нема такого великого синка. Його сина поколисує в колисцї одна з жвавих дївчат, що бігають по хатї. Він просить священика прислати йому останні числа часописи.

— А яку часопись ви в себе вріднім краю читали?

— Ми ріжні часописи читали, — відповідає Лука Волощук. Столичні часописи читали...

— Столичні часописи?

— Наша сторона грамотна, — з гідностю відповідає Холмщак.

Очевидно, від таких людий є чому вчити ся московському нехарному й неграмотному мужикови.

З. К.

ДО ВІДОМА УСІМ УКРАЇНЦЯМ З БЕЙОНУ, Н. ДЖ.

Заходом Укр. Тов. „Поступовий Клюб" з Бейон, Н. Дж. відбудуть ся загальні збори всіх українських Товариств і Братств в недїлю, дня 26. марта 1916 на 19-ій улици в гали Взорка на розі евні Е. На сї збори кождий член Бр. св. Арх. Михаїла, Бр. св. Димитрія, як і усі сьвідомі Українці з Бейон, Н. Дж. мають явити ся, позаяк будуть важні справи до полагодженя.

Порядок зборів:

1) справа будови Укр. Дому в Бейон, Н. Дж.;

2) вибір урядників до центрального Комітету Українського Дому;

3) полагодженє справ тикаючих ся бейонських Товариств і Братств.

Початок зборів точно о год. 2-ій пополудни.

ВСТУП ВІЛЬНИЙ.

За скликуючий Комітет:
Укр. Тов. „Поступовий Клюб"
36-37 з Бейон, Н. Дж.

ПРОСЬБА ДО БРУКЛИНСЬКИХ ТОВАРИСТВ.

Уряд Тов. Богдана Хмельницького повідомляє всі місцеві Товариства, що задля важної причини ми змінили дату заповідженого сьвята посьвяченя прапорів з дня 30-го мая на день 13-го мая с. р. Просить ся всї Товариства, щоби приняли до відома сю зміну дня і не устроювали в сей день нїяких забав.

З поважанєм
Іван Коптюх, предс.;
Теоф. Стегніцький, кас.;
37-38 Іван Кравчук, секр.

Вуйко Сем (до Мексиканця): Що тобі бракує, яка хороба валить тебе? Чи то чисто мексиканський „тробель"?

Мексиканець: Нї, вуйку! Се ваша таки домашна хороба! Повстала вона з полїтики Вілсона! Пробуй якось усунути сю хоробу!

ПЕРЕД ПОЛЕВИМ СУДОМ.

Волинське розбите місточко. Полевий суд зібрав ся на розправу. Мені дали знати, що маю також явитись, бо судять одного з наших галицьких вояків, котрий лиш по українськи говорить, отже треба його зізнаня переводити на німецьке.

За довгим столом в офіцирській менажі сидять вже офіцири-судії; на середині хрест і дві сьвічки, символ суду; я заняв своє місце. Приводять обжалованого.

Високий, хороший мущина, але пригноблений, безмежно сумний, з очима запалими в голову, лице почорніло, — жаль чоловіка. Зачинасть ся розправа.

— Ви стасте перед судом яко обжалований о злочин підпалу і тяжкого ушкодженя тіла, — що маєте сказати на своє оправданє? — толкую я обжалованому.

Він випрямив ся, відітхнув глубоко і хвильку гейби задумав ся, відтак каже:

— Прошу сьвітлого суду; я сповнив злочин; чи винен я, чи не винен — сам не знаю! Судіть самі, а я лиш розповім усе з початку, як воно було. Як лиш наш милостивий монарх видав до своїх народів заклик ставати до бою, літом 1914 р., я вибрав ся до мого полку і лишив дома жінку та малого синка. Іван йому на імя. Чотири роки дитині, хлопчина, як сокіл... Треба було лишити моїх рідних — на долю й недолю. Що з ними було, як вони жили — не знав я довгий час; мій полк відійшов тоді у Сербію, а опісля в зимі пійшли ми в Карпати. Минали дні за днями, місяці за місяцями, а я не мав від родини ніякої вістки. Москалі прийшли у моє село. Се мучило мене до загину. Бувало иноді, у темну ніч, коли замовкли гармати, я сиджу собі у своїм рові та плачу як дитина. Де моя бідна жінка, де мій синок-соколик, як вони живуть, що діеть ся з ними? Пишу через Червоний Хрест листи — нема відповіди, а журба давить мене чимраз більше, вкриває мою буйну голову сивим волосєм і я, чуючи від товаришів та видячи наочно страшну долю наших селян в часі війни, просто з ума сходив. Приходить вкінци велика днина — моє село вільне, і я по короткім часі одержую вістку, що мої всі здорові. Дивувало мене лише, що жінка нічого не писала; лиш через других людий одержав я вістку з дому: жінка дістала запомогу за мене, виплачено їй пару сот корон; я ще свої ощадности їй післав, а тепер, коли діставали вояки урльопи, і я просив ся і дали мені відпустку, і я не їду, а лечу на крилах домів; пятьнайцять місяців не видів я ні жінки, ні сина, аж вкінци дав Бог діждатись тої днини; ось-ось я небавком буду дома. Приїхав на послідну стацію вечером; відси маю іти ще дві милі пішки. Іду, не питаю, хоть сніги по коліна і студено і я голодний був, — не питаю нічого. Над раном приходжу у село, бачу здалека мою хату; гей божевільний біжу домів; треті півні вже співають, та усе кругом спить і у мене здасть ся сплять; ніхто не виходить відчиняти дверий; я хочу зробити жінці несподіванку, входжу до хати через задні двері, котрі звичайно лиш так засуваєть ся, що знадвору можна отворити. Приходжу в хату; жінка ще на постелі; коло неї здасть ся мій синок...

Урвав оповіданє. Його грудь филювала. Хвилину мовчав, потому ослабленим голосом говорив далі:

— Нахиляю ся, аби їх привитати і кров в жилах застигла... В очах мені стало темно: чи сон, чи ява? Коло жінки був якийсь чужий мущина... А син мій якраз будить ся за печию і кличе: Мамо, хтось прийшов! Жінка прокидаєть ся зі сну, отвирає очи і взрівши мене, — хоче гейби вискочити з постелі... Ні, лиши ся тут, кажу я, і тручаю її кулаком назад — і не знаю, що опісля зі мною ділось... Збожеволів я, хотів їх обох убити; хотів, щоби земля підімною запалась, щоби не бачити сього свого сорому... В одну мить вхопив я за стілець, що стояв біля стола і молотив ним по ліжку — що сил стало... Вона вкінци видерлась якось та побігла з криком у другу кімнату, а він підносив ся двічи чи тричі на постелі, то знов падав, а потім я сам безсильний опустив ся на лаву коло стола... А мій синок трівожно за печию тулить ся в кут і плаче. Я підійшов: Не плач, дитино, кажу, і цілую бідну сироту і сам плачу... Голова мені ходором ходить; не знаю вже, що зі мною діеть ся; хочу за всяку ціну покарати її, заплатити їй за всю ганьбу. А мій синок розплакав ся і кличе до мене: „Тату, ходіть відси!" — Так, пійду відси, не можу тут бути, де мою честь зневажено так страшно... Най пропадає усе... І підпалив я солому, кинув на постіль, а сам хлопця на руки та вибіг у недалекий ліс. Відти бачив я опісля стовп диму — се горіла моя хата, се ішли з димом мої щасливі літа. У другім селі я віддав сина під опіку моєї сестри, а сам вернув назад у поле... Тут розповів я, чому я перед кінцем урльопу вернув. Мене взяли сейчас під суд і ось я тут стою яко злочинець... Прецінь я колись жив як чоловік чесний, а тут у полі я боров ся — ви-ж самі дали мені ті дві медалі хоробрости, а тепер я став злочинцем. — Дарма... Судіть мене нині — як хочете — мені байдуже, я і так вже бездомний бурлака...

— А що сталось з жінкою і з сим чоловіком?

— Я нічого не знаю і не хочу знати, я вже не маю нікого...

Тут втрутив ся авдітор, заявляючи, що жінку з її любовником тяжко побитих — відставлено до шпиталю, але їх житю не грозить ніяка небезпека.

* * *

Радили довго, а опісля увільнили обжалованого від вини і кари...

Гриць Ганулик.

Др. Евген Левицький.

БАЛКАН І УКРАЇНА В МІЖНАРОДНІЙ ПОЛІТИЦІ.

Нашому народови рішила доля заняти величезні землі на міжнароднім просторі, який від границь середної Европи веде до Чорного моря, і тим головно визначаєть ся протягом віків уся наша доля в міжнародній політиці.

Вже в княжім періоді, в часи нашої державної незалежности, визначилась отся роля української землі дуже виразно. Тодішна Русь вела оживлену торговлю з Грецією, а її торговельні, й загалом міжнародні зносини сягають почерез висунені аж над лиман Дніпра і Дністра, грецькі оселі — Херзон, Ольвія і Тіра — аж до Царгорода...

Як би була Русь-Україна остала ся паном, володарем сього великого простору, то булаб вона нині рішаючим чинником на цілім полудневім сході Европи, — так як з другого боку упадок державної самостійности зробив з українських земель терен міжнародної довговікової боротьби сумежних народів, змагаючих до того, щоби заволодіти сим простором та найти приступ до Чорного моря.

Вже на самім початку житя Руси-України творить ся осередок для сеї великої міжнародної ролі — Київ, столиця на берегах могучого сильного Дніпра, матір руських городів. Звідси засновують ся нитки культурного й торговельного підсьму, що лучать Україну-Русь з далекою Грецією. Другий шлях іде помостом між Чорним і Каспійським морем та лучить наші землі з малою то осередною Азією. Але князі суздальські вже в той час дивлять ся заздрим оком на зріст Києва та на переможний вплив великих князів київських. Починаєть ся конкуренційна гра, княжі межиусобиці, яким пособляють хижацькі напади татарських орд і Половців. Політичний і культурний осередок житя полудневої Руси переносить ся згодом наслідком сих некорисних условин з Києва до Галича, з области Дніпра на Дністер, а з тим робить ся перший вилім в історичній ролі, яку могла відіграти Україна на сході Европи. Осередок державного житя відсуваєть ся осьтак від природного осередка України, від серця її державного організму, лишаючи великі простори конечної організації; сей осередок українсько-руської держави пересуваєть ся па межі великої території, ще й до того на терен погранича, де стирали ся напори західно-славянських племен і де здавленє й сього осередка було тільки питанєм часу...

Слабку пограничну галицьку стіну, яка мала хоронити всю українську національну територію від навали з заходу, звалили перші Поляки. Польщу перли від заходу Німці (відоме „Дранґ нах Остен") а наслідком сього напору була навала Польщі на Русь.

Польща Пястів врізувалась на захід та західну північ аж по Балтійське море, бо кромі Малої і Великої Польщі обіймала ще й Шлеск, Помореє та землі Славян полабських. Була се велика територія, яка сягала з одної сторони від Лаби (Ельби) по Вислу, з другої від Балтійського моря аж по Судети. На жаль,—бо се відбило ся відтак на судьбі нашого народа — отся Польща „Болеславів" (Хороброго й Кривоустого) не вспіла устояти ся перед напором Німців, хоч мала на меті сотворити велику державу західної Славянщини так як наша державна Русь мала на меті сотворити державу східної та південної Славянщини. Вже в XIV. столітю ролю граничної сторожі проти Німців перенимає Чехія за панованя могучого Вячеслава, котрий прилучує польський Шлеск до своєї держави. Поряд з тим оселюєть ся „Хрестовий орден" німецький на території між Велико-Польщею а Поморєм (так зване „Мазовше") і загортає поволи під свою власть також поморські краї. Польщу відсувають поволи зовсім від Лаби й Одри і столочують її на область Висли, відки вона мимохіть пересуває осередки свого державного житя на полудне і схід. Ліквідація панованя Польщі на областях західної Славянщини відбуваєть ся протягом XIV. і XV. століття, а кінчить ся по хвилевім успіху за Казимира Ягайлонця, в часах нещасного панованя Жигмонта І. (1506—1548). Чехію й Угорщину забирають під свою власть з причини нерозумної політики Поляків, що кинули Чехію на поталу Німцям, Габсбурґи, а Прусію остаточно Німці, перетворюючи її за згодою Поляків в дідичне князівство німецьке під владою Альбрехта Бранденбурського (1525 р.) та його наслідників (1563 р.).

В перемінах, які доверщили ся протягом XV. і половини XVI. століття, був рік 1525. роком перелому, як се говорить ся — роком „феральним" (злощасним). В сім році Чехія, полишена осібняком, упала на Білій Горі та запечатала раз на все політичну самостійність західної Славянщини, а в ряд з тим доконуєть ся переміна східної Прусії, що стояла під управою „Хрестового ордена", на дідичне, сьвітське „князівство пруське". Польща над Балтійським морем і над Одрою скінчила ся, а її сили звернено усім фронтом на схід. Можна сказати, що з отсим поворотом довершив ся також і зворот в міжнародній політиці тої части Европи, доконав ся новий уклад міжнародних сил, який кладеть ся в основу дальшої історії східно-европейських країв та держить ся через цілі три століття, бо аж до розбору Польщі, який і був його остаточною ліквідацією.

Поворот Польщі на Схід став, очевидно, великим нещастєм для України і в тім значіню рік 1525. був роком „феральним" також і для нашої вітчини.

* * *

В пересуненю сил, яке послідувало протягом XV. і половини XVI. століття, боротьба Литви з Польщею за панованє на українсько-руських землях має значінє лише підрядне. Литву взяли в два огні Німці і Москва, — від заходу і сходу — тож не диво, що Литва стала намагати ся поширити свої впливи на полудни, на руській Волини й Поділю, де стрінула ся випираною зпад Балтику й Одри Польщею. Одначе Литва не могла видержати суперництва з „державою Болеславів", яка завдяки католицько-аристократичній пропаґанді стала де-далі притягати до себе і литовську аристократію та її польщити. По упадку Галича знайшли отже українські землі на хвилю новий захистний мур в змаганях Литви до державної самостійности, але сей мур не вспів на довго устояти ся. Воєнні походи Витовта і Свидриґайла, помимо хвилевих успіхів, скінчили ся вкінци неудачею, а думка сполуки обох держав. Литви й Польщі, задля відпору Прусії й Москви взяла верх над змаганєм Литовців до державної окремішности. „Ідея Ягайла" побідила, а місце литовських намісників на Руси, в роді київського Гаштовта, заняли їх перемники — польські старости та воєводи.

Бунт Глинського і деякі поменьші заворушеня в Галичині се послідні заходи поневоленої вже України сього часу, щоби збути ся польської, але і литовської самовлади. Та на жаль, і сї бунти не вдали ся і Україна увійшла в новий уклад міжнародних відносин в другій половині XVI. століття без всякої змоги відпору й національної орґанізації.

* * *

Другий великий період міжнародної політики на сході Европи, на який складаєть ся друга половина XVI., та XVII. і XVIII. століте, знаменують два моменти — се борба о ренту полудневих і східних берегів Балтика та борба о приступ до Чорного моря. Творять ся на сих величезних просторах наче два вузли всесьвітної політики, два осередки, коло яких зосередточують ся всі змаганя сумежних народів і ведеть ся вікова боротьба за панованє над европейським Сходом від Волги й Дону аж по Карпати та Вислу.

В межичасі доконуєть ся зміна також і на полудневім сході Европи. Татарські орди розпадають ся, стара Византія із забором Царгорода в 1543. р. паде остаточно, а її землі загарбує побідоносна Туреччина і отся держава входить тепер також в гру, оскільки йде о власть над Чорним морем та на прилежних до моря українських землях.

Боротьба о Балтик розгриваєть ся між трома державами: Швецією, Польщею і Москвою та кінчить ся в 1709. р., коли нещасний похід Карла XII. завершив ся погромом Шведів під Полтавою. Карло XII. мусів ратувати ся утечею, а сила Шведів зістала раз на все зломана. Договір в Ништаді (1721. р.) був вже лиш формальним закінченєм сього погрому, який видав майже все побереже Балтійського моря в руки Петра Великого. Боротьба за Чорне море протягнула ся трохи довше, перетривавши ще майже ціле XVIII. століте, поки розбір Польщі не поклав і їй кінця та не віддав майже всю Україну в руки російської держави.

Яка-ж була роля України в сім віковім міжнароднім бою? Можна сказати, що була се роля мяча, киданого з рук до рук напираючими суперниками. Такої ролі видержати Україна не була вспілі. Безперервні майже напади то із заходу, то зі сходу, а час-до-часу і від полудня нищили всякі завязки всенародної орґанізації та довели край до „руїни". І се було нещастєм в історичній долі українського народа, що прийшлось йому опинити ся на перехрестю серед могучих супротивних змагань трох сумежних держав; не помогла ні національна орґанізація України, ні її політика. В козацтві творить собі вправді Україна орґанізацію, в якій думка національної державности найшла собі захист, але ся, переважно станова орґанізація не вспіла розвинути ся до величи повної державної орґанізації і вже тимсамим не була в силі забезпечити Україну від чужосторонного напору. „Під чию власть маємо пійти" — „під чию руку стати" — отсї характеристичні слова повертають ся в устах козацьких гетьманів та козацької старшини в усїх майже скрутних положенях, і вони є мимовільним самопризнанєм неможности зі сторони козацтва дати Україні достаточний захист перед її суперниками.

Та ще гірше від державної орґанізації України, конечної условини в міжнародній борбі за повну національну самостійність, стояла її заграничпа політика.

Україна душила ся прямо в обіймах польсько-московських, але щоби у своїх оборонних плянах глянути поза Варшаву й Москву, глядати союзника у подальших володарів і держав, що одиноке було розумне зі становища українських інтересів, — на се у проводирів козацтва не було, на жаль, ні розуміня ні таланту. Українські політики хитають ся за весь час між Москвою і Польщею; то ідуть на службу Москві проти Польщі, то на службу Польщі проти Москви, хоч не бачать, що йдуть тимсамим на руку таки своїх ворогів, котрі тільки й пильнували того, щоб мати вільний доступ на Україну та забезпечити там своє панованє! І бачимо дивне диво, що коли навіть чужі звернули увагу на військову могучість козацтва, коли раз Шведи то знов Німці, а навіть Семигород та вплинова у свій час република венецька піддобрюють ся „славним українським гетьманам", щоб намовити їх до союза проти ворогів України, то наші гетьмани не знають, що з тим робити і прогайновують корисні положеня, які сама доля давала їм в руки, в боротьбі з противниками.

Політичний талант виявили тільки два гетьмани: Дорошенко і Мазепа, але й тут показало ся, що загал козацтва не був настільки політично сьвідомий, щоби політичні пляни отсих двох гетьманів України увінчали ся успіхом. Дорошенко розумів, що ні Польща ні Москва не дадуть захисту Україні і що з трох напираючих на Україну держав одна Туреччина надавала ся до того, щоб піддержати Україну в міжнародній боротьбі, з Москвою та Польщею. Вправді й отоманська Порта бажала собі зверхництва над українськими землями, але зверхництво се було і могло бути тільки формальне — раз, що Туреччина була задалеко віддалена від сих земель, а відтак і тому, що була сама державою слабко зорґанізованою, яка полишила взагалі поневоленим нею народам повну самоуправу, а вдоволялась плаченєм ґарачу чи податків та признанєм її зверхности. Думка Дорошенка була отже ґеніяльна і мало бракувало, а булаб принесла Україні визвіл з ляцької та московської неволі. Договір бучацький (1672. р.) й угода з Дорошенком принесли навіть на короткий час майже повну независимість України, але нарід був політично незрілий та, видячи в Турках лише „клятих бісурмен", що нівечать „нарід християнський", задавив проблиск національної волі власними руками.

Те, що стало ся з Дорошенком з огляду на союз з Турками, тесаме склалось відтак і з Мазепою, коли сей великий гетьман і диплёмат України увійшов в союз зі Швецією. Для української черни Шведи були мало-що не такі-ж „нехристи" як і Турки чи Татари, а навіть і старшина козацька (Скоропадський!) не була в цілости настільки політично сьвідома, щоб зрозуміти усю вагу союза зі Швецією в боротьбі України з Польщею та Москвою. Про сумний вислід диплёматичних заходів Мазепи не треба хиба тут подрібно розводити ся. По нещасній для нас битві під Полтавою Росія стала паном над Балтійським морем; такеамо по упадку політики Дорошенка одержала вона вільний шлях до постепенного забору України аж по Чорне море.

* * *

Андрусівським договором, невдачею під Полтавою та договорами Москви з Туреччиною в першій половині XVIII. століття була доля України припечатана, а її імя никло поволи з памяти Европи.

Україна прокинулась справді до нового житя щойно в половині XIX. віку тай то серед змінених політичних обставин, які приніс зі собою розбір Польщі та віденський договір.

З карти Европи пропала Польща, а українські та польські землі опинились головно в руках російської держави, що запанувала всевладно над цілим европейським Сходом.

Ролю Польщі обняла почасти Австро-Угорщина, але роля ся значно відмінна, бо і положенє Австро-Угорщини инакше ніж було Польщі, вбитої клином між Німеччиною й українськими землями.

По війні під Кеніґрецом та по франкфуртськім договорі усунено Австрію з Німеччини і звернено її фронт — як колись Польщі — на схід, але сей зворот має зовсім инше значінє, такеамо инший є національний склад Габсбурської монархії та її міжнародне положенє. Австро-Угорщина занимає головно область Дунаю і торговельне житє австро-угорської монархії звернене на полудне, а не на схід. Вже прилученє Дальматії до Австрії зробило її в части балканською державою, а окупація Босни і Герцеґовини доконала решти. Берлінський договір та політика Андрашія і Бісмарка дали формальний вислів тому внутрішному напрямови політики Австро-Угорщини, якої точкою тяжкости є Балкан та Адрійське море.

Німецько-мадярська державна спілка, що і внутрі виявилась у формі звісного дуалізму, глядає ринків збуту для свого промислу на балканськім півострові і в тім є вона передною сторожею Німеччини в її змаганях до опанованя усього торговельного шляху через Балкан аж до Малої Азії.

Тільки через Галичину, прилучену до Австро-Угорщини поза Карпатами, звертаєть ся монархія Габсбурґів також на схід, хоч лише в другій лінії, бо отсей фронт лежить поза головним руслом її міжнародної політики і не входить сам про себе в політичні міркованя правлячих кругів монархії з огляду на її будучність.

Галичиною інтересував ся й інтересуєть ся Відень остільки, оскільки розходило ся та розходить ся о забезпеченє сього краю для династії Габсбурґів, а таке забезпеченє найдено за підшептом мадярських та польських маґнатів в тім, **що віддано вкінци Галичину під власть і управу Поляків.**

Звернути свій фронт на схід та перенятн ролю, яку відгравала колись Польща у відношеню до українських земель, Австро-Угорщина не думала ніколи, навіть в часї балканської заверухи, коли відносини з Росією незвичайно були напружились, а російсько-австрійська війна висіла вже на волоску.

З того загального погляду на міжнародну політику Австро-Угорщини виходить, що **українське питанє не входило в пляни політиків Австро-Угорщини і тим поясняють ся, що Українців у Галичині віддано без всяких сумнівів та застережень на поталу Полякам.**

Положенє трохи змінило ся, коли Росія з мести за анексію Босни й Герцеґовини витворила проти Австро-Угорщини „Балканський Союз" і коли сей союз відніс перші побіди над Туреччиною. Австро-Угорщина налякала ся, що її і так слабкий вплив на балканськім півострові буде раз на все зломаний, а шлях її до Солуня замкнений. Тоді то війна з Росією увійшла зовсім поважно в плян австро-угорської міжнародної політики, бо тільки через Петербург могла Австро-Угорщина дійти до деякої зміни відносин на Балкані на свою користь.

Потреба чи небезпека війни з Росією пригадала тоді також Україну та українське питанє.

Повторило ся те, що в меньших розмірах мало вже місце в 1888. р., коли то війна Австрії з Росією висіла також на волоску...

Так то Україна пригадала ся по довгих роках перерви Европі яко мимовільний чинник міжнародної політики, яко сила проти Росії, що тільки завдяки посіданю українських земель з областями Дніпра і Дністра та приступом до Чорного моря стала могучою державою на цілім европейськім Сході.

Відень, в жовтни 1913.

ЗАМІТКА ВІД РЕДАКЦІЇ.

Звертаємо увагу на сю статю дуже спосібного українського політика, посла д-ра Евгена Левицького. Він безсторонно представляє заграничну політику Австро-Угорщини, для якої справа українська була чужа, а заінтересованє в оставнім часі було дуже незначне. Ся статя появила ся в 10 місяців перед війною, а тепер, майже по дволітній війні, бачимо, які влучні погляди автора.

РУХ В ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

МАКАДУ, ПА. Бр. Сошествія св. Духа, від. 7. повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінґ відбудеть ся в неділю дня 26. марта о годині 2-гій пополудни. Котрий член не явить ся на сім мітінґу, заплатить $1.00 кари. — І. Когут, предс.; С. Макітра, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. Димитрія, від. 301, вибрало на річнім мітінґу дня 5. марта с. р. отсих урядників: П. Коваль, предс.; Й. Доманьчук, заст. предс.; А. Козира, кас.; Т. Квасниця, секр. фін.; К. Смаль, секр. рек.; К. Січевський, І. Драй і П. Шайнога, контрольори; І. Вавричук і А. Костюк, дозорці хорих; Г. Гнатишин і Й. Течинський, хорунжі; Д. Мидзяк, дверник. Яцко Зінвчук, відпоручник „Просьвітної Комісії".

ПОВІДОМЛЕНЄ.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Український Сокіл" повідомляє своїх членів, а також тих, котрі би хотіли вступити в члени Тов. „Українського Сокола", що загальні збори відбудуть ся в суботу 25 марта с. р. о 8-ій годині вечером в гали під ч. 239 Іст 14-та ул., на першім поверсі. Всі хлопці і дівчата в Ню Йорку повинні стати в сокільські ряди, бо се одиноке товариство в місті, котре займаєть ся сокільськими вправами, ґімнастикою і т. д. Сокільські вправи вже відбувають ся два рази в тижни, тому вся нюйорська молодіж повинна горнути ся до сего Товариства як найскорше. — И. Трач, голова; К. Добрянський, скарбник; В. Кметь, писар.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ЧИТАЮТЬ ОГОЛОШЕНЯ.

—o—

За всі оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі", редакція не відповідає. Хто замовляє щонебудь з поміщуваних оголошень, нехай звертаєть ся просто на адресу тої фірми, яка оголошує ся; в „Свободі" належить замовляти лише те, що „Свобода" оголошує від себе. На се треба добре уважати.

Звертаєсь увагу Вп. читачів нашої часописи, що, коли вони висилають замовленя до фірм оголошуючих ся в нашій часописи, роблять се на власне ризико і редакція за се відвічати не може.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

(За оголошеня поміщені в сій рубриці платить ся по 1½ цента за кожде слово за одноразово поміщене, а за дальші поміщеня по 1 цнт. за слово за кождочасне поміщене. — Оголошень женитьби не приймаєсь.)

ПОШУКУЄСЬ АҐЕНТІВ-ПРЕДСТАВИТЕЛІВ на місто Бейон і Нюарк, Н. Дж. Стале місце з доброю платою. Голоситись до: A. Makray, 1947 Boulevard, near Fulton Ave., Jersey City, N. J. 25-37

Пошукую своїх краянок і краянів з села Велдіж, повіт Долина, Гал. Їх імена є слідуючі: НАСТУНЯ ЯЦИШИН, ПАРАНЯ ҐЕРЕЦЬКА, ІВАН ЛИСЕЧКО і АНТІН ЛАЙЗОРКО. Мають перебувати в Ню Йорку. Хто би о них знав або вони самі, зволять зголоситись на адресу: Wasyl Lapij, do Saloon, 217 E. 13th St., New York, N. Y. 37

Пошукую Л. С. ПАСІЦЬКУ, котра мешкала перед двома роками межи першою а другою евеню в Ню Йорку. Хто би знав про ню або вона сама, зволить зголоситись на адресу: Gregory Kurylak, 507 E. 11th St., New York, N. Y. 37-39

Пошукую свого тата СТЕФАНА ЧЕРНЕЦЬКОГО. Голоситись прошу на адресу: Panko Czernecky, 181 — 3rd St., New York, N. Y. 37

Пазя Федишин пошукує брата ГРИЦЯ ФЕДИШИНА, родом з Сянни-Телесниці, пов. Ліско. Перед трома роками перебував в Бейкерставн, На. коло Пітсбурґа. Відомости просить ся насилати на адресу „Свободи". 37-38

ДІМ НА ПРОДАЖ, 8 кімнат, купіль і всякі вигідненя. Не притикає до сусідних будівель. Відповідний на тримане „бордерів". Находить ся в фабричній околици званій Берґен Пойнт. Ціна $3,200. По близші услівя купна належить звертати ся листовно на адресу: N. C. H., 83 Grand St., Jersey City, N. J. 37-39

ДИПЛЬОМОВАНА УЧИТЕЛЬКА З КРАЮ і случахка нюйорського університету учить анґлійського язика та приготовляє до іспитів до одержаня американських горожанських паперів. Інформації устні або писемні уділює: 18—

M. SCHWARTZ, 168 East 89th St., New York, N. Y.

НА ПРОДАЖ ҐРОСЕРНЯ В НЮ ЙОРКУ. Товар продаєсь за готівку. Бизнес вироблений. Властитель продає сей штор задля зміни на иньший інтерес. Купуючий дістане 4 тижні часу для провіреня обороту сего бизнесу. По близші інформації пишіть до: L. T., 83 Grand St., Jersey City, N. J. 37c40

БАРБЕРНЯ НА ПРОДАЖ; бизнес вироблений; властитель, Українець, продає його з причини виізду до другої місцевости. Рент всего $10.00. Листовні зголошеня просять ся адресувати: B-r S-p, 83 Grand St., Jersey City, N. J. 37

КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ! Вишлемо Вам долярoвий підручник, богато ілюстрований. Залучіть лише 5 центів на пересилку на адресу: G. W. & D. H., 641 Milwaukee Ave., Chicago, Ill. 37-56

НЕ ДРАПАЙТЕСЬ. Коли Вам долягають скірні слабости або сверблячка, то уживайте Dermin Ointment і Dermin Soap, які вилічили тисячі людий. Ointment 50 цнт. слій. Мило 25 цнт. кусник. Замовленя приймаєсь не менше $1.00. Адреса: Dermin Chemical Co., Perth Amboy, N. J. 37

ЛІЧНИЧИЙ ІНСТИТУТ п. н. Dr. Bukki's Medical Institute, 407 East 58th St., New York City отсим подає до відома Вп. українській публиці і його-ж пацієнтам, що офіс сего інституту є отворений кождого дня, в неділі і сьвята від год. 9-ої рано до 8-ої вечером, а не лише в будні дни, як се мильно дотепер подавано в оголошеню. 31-39

ВЕСНЯНКИ, плями на лици, прищі, лішаї, і всяка нечистість на тілі, зникнуть цілковито і під ґварантією ніколи не вернуть по кількаразовім ужитю східної краси крему „Амор". Ціна слоїка $2.00. The Amor Novelties Co., 642 E. 14th St., New York, N. Y. 35-37

НЕБУВАЛА НОВІСТЬ! Вартісна а тана. Зробимо для Вас великий портрет розміру 18x18 на сатині. Пришліть лиш 65 центів і Вашу фотоґрафію до: PHOTO NOVELTY, 92 Locke, Haverhill, Mass. 35-39

ДІВЧАТА! нащо вам служити в таких місцевостях, де не жиють наші люди, де нема товариств, де нема церкви і української школи. А у великім місті Гартфорд в Конектікот все те маєте на місци. Напишіть до нас кілька слів, а ми вистараємось для вас тут о добру службу, де платять від $5.00 до $7.00 на тиждень. Голосіть ся сейчас до: Miss Pauline Podilczyk, 273 Harmington Ave., Hartford, Conn. 36-41

ВЕЛИКОДНІ ДАРУНКИ!

1) Найгарнійші листи з желанями Воскресеня Христового, з гарним вершом на цілій першій стороні, украшений золотими цьвітами і перлами, з образом Ісуса Христа і Його мук, ціна одного листа 10 цнт., 12 штук $1.00.

2) Посткартки дуже гарні з писанками і цьвітками, з образом Воскресеня Христового, позолочувані, ріжних вробів, ціна одної картки 5 цнт., 6 штук за 25 цнт.

3) Чудові вівтарики з образом Ісуса Христа, обложені цьвітами, складані, тому надають ся до висилки і до рідного краю, ціна їх: 10, 15, 20 і 25 цнт. за одну.

Маємо також старокрасві календарі воєнні по 50 цнт. і $1.00. 28c46

Замовленя посилайте на адресу:

UKRAINSKA KNYHARNIA,
951 W. Erie St., Dept. H. Chicago, Ill.

Даром!

ВЕЛИКИЙ ВОЄНИЙ ЗОШИТ, який містить 58 образків знятих з поля битви. На сих образках побачите як то війна виглядає! Сей зошит даємо даром до книжки З ТЕРЕНІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ. Се є дуже інтересна книжка під сю пору. Коштує лише 40 цнт. Гроші можна присилати стемпсами. Наклад невеликий, тож спішіть і пишіть еще нині до: RUSKA KNYHARNIA, 34 E. 7th Str. New York, N. Y. —13-

КОЖДИЙ сьвідомий Українець повинен мати в своїй хаті портрети великих українських мужів як: Т. Шевченка, Ів. Франка, М. Грушевського, М. Павлика, Б. Хмельницького і І. Мазепи. Величина 16x20 цалів, ціна 50 центів за один. Книжки до читаня, молитвенники, кобзарі і всякого рода календарі. Катальоґ висилаємо даром. Пишіть на адресу: 76—

RUSKA KNYHARNIA IM. T. SZEWCZENKA,
168 E. 4th St., New York, N. Y.

МОЖНА ЗАРОБИТИ $2.00 ДО $3.00,

ЗАЙМАЮЧИ СЯ ВЕЧЕРАМИ ПО РОБОТІ РОЗПРОДАЖИЮ КНИЖОК. ПО БЛИЗШІ ІНФОРМАЦІЇ ПИШІТЬ ДО:

„SVOBODA"
Dept. K,
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ОДИНОКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР
DR. JOHN SMITH, JR.,
СПЕЦІЯЛІСТ-ХІРУРҐ
327 E. 17 St., New York, N. Y.

Офіс отворений від год. 12—2 попол. і від 6—8 вечер, а в неділі і сьвята від 10-ої рано до 4-ої пополудни. Телефон: Stuyvesant 4493.

НОВІСТЬ! НОВІСТЬ!

Ділимо ся з поважаними читачами новиною, що появили ся дуже гарні картки почтові з кольорованими образками з житя Ісуса Христа, яких повинни-сьте уживати до переписки в часі Великого Посту. Зміст карток:

1. Христос благословить діти.
2. Ісус при кирници Якова.
3. Ісус і богатий молодець.
4. Ісус і лілії.
5. Добрий Сіятель.
6. Добрий пастир.
7. Моленє о чаші.
8. Ісус падає під хрестом.
9. Розпятє Ісуса Христа.
10. Найсолодше серце Ісуса Христа.

СИХ 10 АРТИСТИЧНО ЗМАЛЬОВАНИХ КАРТОК КОШТУЄ ЛИШ 25 ЦЕНТІВ.

10 карток з житя Пречистої Діви Марії, артистично змальованих в кольорах, коштує 25 центів.

КАРТКИ З ЖЕЛАНЄМ ІМЕНИН, вишивані шовком, з українською і американською фаною, ціна за одну картку 20 центів. Картки з шовковими цьвітами по 10 центів одна. Картки друковані з кольорованими цьвітами, 5 штук 10 центів. 28c37

Картки з вишиваним шовковим гербом України, ціна 20 центів за одну.

Замовленя і гроші посилайте на адресу:

BASIL HRISHKO,
701 W. Lackawanna Ave., Scranton, Pa.

КАТАЛЬОҐ НАЙКРАСШИХ ШТУК МАҐІЧНИХ з всякими приборами, як: цьвяти, тарілки, шклянки, фляшки, штилєти, карти, кулі, поучаючий заміньовати воду у вино, молоко, чорнило, штуки зникання річий і богато других, яких кождий легко виконає а притім розвеселить товариство і навіть може заробляти сим гроші. Катальоґи висилаємо даром. Адресуйте: 13-51

Am. Book & Nov. House, Box 371, Cleveland, O.

За 50 цнт. вартости $1.50

25 АРКУШІВ ЛИСТОВОГО ПАПЕРУ І 25 КОВЕРТ друкованих з вашим іменем, назвиском і адресою, запакованих в гарній бaксі, а також дуже пожиточну книжочку „ЯК СТАТИ ГОРОЖАНИНОМ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ, та инші практичні відомости з портретами президентів" вишлемо кождому, хто пришле нам 50 цнт. ҐАРАНТУЄМО, ЩО БУДЕТЕ ЗАДОВОЛЕНІ.

Пишіть на адресу: 28-39

UNIVERSAL COMPANY,
P. O. Box 43, Scranton, Pa.

КАЛЄНДАРІ ВОЄННІ!

В СИХ ДНЯХ НАДІЙШЛИ З КРАЮ КАЛЄНДАРІ:

1) ВЕЛИКИЙ „КАЛЄНДАР ЗАГАЛЬНИЙ", в 4-ох розділах, містить около 250 ілюстрацій з війни, оправлений ....95 цнт.
2) „ПРИЯТЕЛЬ ЖОВНІРА", з ілюстраціями з поля війни і докладними описами ....45 цнт.
3) КАЛЄНДАР „ПРОСЬВІТИ", дуже цікавий 30 цнт.
4). ВЕЛИКИЙ КАЛЄНДАР „УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ" ....50 цнт.
5) КАЛЄНДАР „СВОБОДИ", містить понад 100 ілюстрацій з поля війни ....50 цнт.
6) ВЕЛИЧАВИЙ КАЛЄНДАР СИРІТСЬКОГО ДОМУ, містить важні історії і події воєнні ....60 цнт.
7) Богатий календар „НОВОГО ЖИТЯ", містить около 100 ілюстрацій і докладний опис з поля війни. Ціна ....50 цнт.

Хто замовить у нас нараз 4 календарі, то один календар отримає даром. 34сч—

Хто замовить 3 календарі, той дістане величаву мапу даром. Замовленя посилайте враз з грішми на адресу:

UKRAINSKA KNYHARNIA,
951 W. Erie St., Dep. XX, Chicago, Ill.

ЗАМОВЛЯЙТЕ НОВІ КНИЖКИ!

	цнт.
ДЯК. Оповіданє Марка Вовчка	15
МАРТА БОРЕЦЬКА. Історичне оповіданє	25
І. ОЛЕКСА ДОВБУШ І КАРПАТСЬКІ ОПРИШКИ. ІІ. ЦІСАР І ІГУМЕН. Баляда. З німецького переклав Іван Франко	10
ПОВНА ЗБІРКА ВЕСЕЛИХ ВІРШІВ СТЕПАНА РУДАНСЬКОГО	55
ПРО КОНЕЦЬ СЬВІТА	15
РУСЬКИЙ ШТУКАР. 212 гарних штук до забави. Зміст: Часть І. Забави фізичні і хемічні. Часть ІІ. Штуки з картами. Часть ІІІ. Штуки рахункові. Часть IV. Штуки жартібливі	50
РОЗМОВА ПОЛЯКА З РУСИНОМ. Дуже веселий вірш, в котрім Русин висьміває польську пиху	10
РОСІЯ Й УКРАЇНА	15
РУСЬКО-АНҐЛІЙСЬКИЙ ТЛУМАЧ, з котрого можна дуже скоро навчитись анґлійської мови. Сторін 256, тверда оправа	60
ЧАРОДІЙНИ ПРИГОДИ убогого Омара і султанової дочки Зулими	20
ЧИ ВАША РОДИНА ДІСТАНЕ ЗАПОМОГУ ПО ВАШІЙ СМЕРТИ?	20
ЯК МУЖИК ХОДИВ ДО ЦАРЯ ПРАВДИ ШУКАТИ (оповіданє). Дві нені (оповіданє). Мадам Польонія хора (оповіданє). Як Степан чоботи купував (оповіданє)	15

Належитість посилайте до: c—

„SVOBODA",
83 Grand St., Jersey City, N. J.

УКРАЇНСЬКО-АНҐЛІЙСЬКА ШКОЛА

510 Spruce St., Philadelphia, Pa.

Учіть ся говорити, читати і писати по анґлійськи в дуже короткім часі в нашій загально знаній школі, в якій вчимо РАНО, ПОПОЛУДНИ і вечером три рази тижнево або кождого дня. Вчимо також цивільної служби і книговодства, як також приготовлюємо до висшої школи і Каледж.

Кошти науки: $5.00 на десять тижнів; $10.00 на 6 місяців; $18.00 на цілий рік. Школа все отворена. Принимаєсь женщин і мущин. 35c43

По близші інформації пишіть до:

PHILADELPHIA PREPARATORY SCHOOL,
510 Spruce Street, Philadelphia, Pa.

ЩАСТЄ І БОГАТСТВО!!!

КОЖДИЙ ОТРИМАЄ БЕЗ ГРОШИЙ ПОНИЗШІ КНИЖКИ ЗА НАДІСЛАНЄМ 25 ЦЕНТІВ ЗАВДАТКУ!

1) Правда, що від довшого часу ви шукаєте способу, щоби дійти до великого богатства і до нині ви не можете найти його. Ми маємо для вас таку книжку, котра принесе вам скарб в короткім часі і напевно з неї про все довідаєтесь і поправите свою долю. Кождий з неї довідаєсь, яким способом зробити з долара $10.00, а з десять сотки тисячі. Ся книга вартує для кождого вагу золота, а ми через короткий час продаємо її лише за $2.00.

2) Молодці від довшого часу шукають гарних дівчат, а дівчата гарних молодців, однак не мають способу до осягненя їх любови. Ми маємо для вас таку книжку, в якій ви певно найдете для себе щось цінавого і за малі гроші. Коштує лише $1.00.

3) Правда, що вашим бажанем є, щоби ви могли добре розмовити ся по анґлійськи а не можете натрафити на таку практичну книжку, з якої ви могли би скоро научити ся сеї мови. У нас дістанете найновійшу методичну книжку до науки анґлійської мови, з якої, ґарандуємо вам, що в кількох тижнях будете могли добре говорити, писати і читати по анґлійськи. Ціна сеї книжки лише 75 цнт.

4) Також маємо любовні гарні посткартки у всіляких сортах, яких ви ще ніде не бачили. Сі карточки є дуже оздібні, і ми продаємо їх як найдешевше. Ціна одної картки 10 цнт.; а 6 штук за 50 цнт. Хто замовить всі три книжки і 6 штук посткарт, отримає всьо разом за $3.50. Вишліть 25 цнт. завдатку, а решту доплатите по отриманю всіх річий. Замовленя посилайте на адресу: 36чс—

CLUB HOUSE
Box 335, Chicago, Ill.

ПОЗІР! ВАЖНЕ! ЧИТАЙТЕ!

Вже вийшла на 160 сторін ілюстрована (з дуже гарними 25 образками) книжка, часть 3 і 4-та

„З ТЕРЕНІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ".

В тій книжці є описані всі галицькі і буковинські повіти, міста, місточка і села де дотепер ґаздують Москалі. Єсли не маєте з дому жадного листа, то з тої книжки довідаєтесь, що ся діє в Вашій родинній місцевости. Спис всіх убитих, ранених і полонених Русинів-Українців і Поляків з поданєм, хто де служив при війску і хто звідки походить родом і з котрого повіту.

Ся книжка є дуже важна і інтересна, повинна находитись у кождого і в кождій хаті.

Ціна 50 цнт. Позамісцеві можуть присилати моні-ордер або стемпсами (канадійських не приймаєсь). Тому спішіть ся, єсли хочете мати ту книжку, бо наклад дуже малий. Аґентам значний опуст. Пишіть на адресу: 28сч—

Wydawnyctwo Ewropejskoji Wijny,
233 E. 9th St., Dep. 1. New York, N. Y.

КАЛЄНДАРІ
„ПРИЯТЕЛЬ ЖОВНІРА" І „ЗАГАЛЬНИЙ"

ТИХ ДВА РОДИ КАЛЄНДАРІВ ВЖЕ ОТРИМАЛИСЬМО З КРАЮ.

	Ціна
Приятель Жовніра	40 цнт.
Загальний	90 цнт.
Українського Нар. Союза	50 цнт.
Сирітського Дому	60 цнт.
Календар кишенковий	10 цнт.

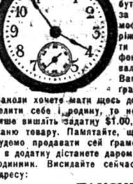
Спішіть ся замовляти, бо календарів з краю є дуже мало. Замовленя і гроші посилайте на адресу: 30—

RUSKA KNYHARNIA IM. T. SHEWCZENKA,
168 E. 4th Street, New York, N. Y.

ДАРОМ ДАЄМО!

ЧЕРЕЗ КОРОТКИЙ ЧАС 2 РЕКОРДИ І ШПИЛЬКИ ДО ГРАМОФОНУ ВРАЗ З ТРИ-ДОЛЯРОВИМ ГОДИННИКОМ КОЖДОМУ ХТО КУПИТЬ У НАС НАЙНОВІЙШИЙ І НАЙЛІПШИЙ ПАТЕНТОВИЙ !!ҐРАМОФОН!!

Пощо Вам платити за ґрамофони по 25 і по 30 долярів, коли трафляєть ся нагода набути великої вартости ґрамофон за дуже низьку ціну. Сей ґрамофон грає голосно і виразно ріжні кавалки. Можна закладати найбільші плити. Сей ґрамофон є гарно оброблений, з тревалого матеріялу і вистарчить Вам на довгі літа. Ціна сего ґрамофона є знижена на $4.25. Наколи хочете мати щось доброго в своїм домі і розвеселити себе і родину, то не чекайте і не надумуйтесь, лише вишліть задатку $1.00, а решту доплатите по одержаню товару. Памятайте, що лише через короткий час будемо продавати сей ґрамофон по такій низькій ціні, а в додатку дістанете даром 2 рекорди, шпильки і $3.00 годинник. Висилайте сейчас ваш задаток на понизшу адресу: 31сч—

TAYCHERT CO.,
463 N. Halsted St., Chicago, Ill.

ВЖЕ ВИЙШЛА З ДРУКУ НАРОДНА ДРАМА ЗІ СПІВАМИ В V. ДІЯХ

ОЙ НЕ ХОДИ ГРИЦЮ, ТА НА ВЕЧЕРНИЦІ

М. Старицького, в перерібці Александрова.

СЯ КНИЖКА НАДАЄ СЯ ВПОВНІ ДЛЯ АМАТОРСЬКИХ ТЕАТРАЛЬНИХ ВИСТАВ. ДО ВІДОГРАНЯ ПОТРІБНО ВСЕГО 8 ЖЕНЩИН І 7 МУЩИН. — ЦІНА ЗА ПРИМ. 30 ЦНТ., ЗА 15 ПРИМІРНИКІВ $3.35. — Шліть замовленя враз з належитостю до:

"SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

НОВІСТЬ! НОВІСТЬ! НОВІСТЬ! НОВІСТЬ! НОВІСТЬ! НОВІСТЬ!

СЕ ВЖЕ ДІЙСНО НОВІСТЬ, І ТО НЕБУВАЛА!

Нераз вже були на Україні образи українські і картки, але не було ще таких, які власне тепер видало

АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКЕ БЮРО В НЮ ЙОРКУ.

Гляньмо наперед на образи!

Се два прекрасні, великі образи: ПЕРШИЙ — се славний малюнок українського артиста-маляра п. Івасюка:

В'ЇЗД БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО ДО КИЄВА;

а ДРУГИЙ — се славний малюнок українського артиста-маляра п. Красіцького:

портрет ТАРАСА ШЕВЧЕНКА.

За тими обома образами великий попит був не лише в старім краю, але і в Америці, одначе тепер з причини війни тяжко їх спровадити. Та удало ся українському Бюрови в першій американській фірмі в Ню Йорку виконати ПРЕЧУДНІ РЕПРОДУКЦІЇ ТИХ ОБРАЗІВ У ТАКІЙ ВЕЛИКОСТИ ЯК БУЛИ В СТАРІМ КРАЮ НА НАЙЛІПШІМ, ТРИВКІМ, КАРТОНОВІМ ПАПЕРИ. Репродукції виконано так званим „сьвітло-друком", що виглядають наче оригінали.

Величина образів така: високі на 28 цалів, а довгі на 22 цалі.

ЦІНА (ВЖЕ З ПЕРЕСИЛКОЮ) ЗА ОДИН ОБРАЗ 1 ДОЛЯР; ЗА 2 ОБРАЗИ 2 ДОЛЯРИ.

Сі образи можуть бути прикрасою галь і приватних кімнат. Надають ся навіть до прикрас галь підчас концертів і сьвят Шевченківських.

Українські картки, видані „Американсько-Українським Бюром", є такі:

1. Тарас Шевченко.
2. Др. Іван Франко.
3. Михайло Драгоманів.
4. Олена Степанівна (кадет-аспірант при У. С. Стрільцях, полонена весною 1915. Москалями в битві коло Болехова в Галичині).
5. Софія Галечківна (у службі при У. С. Стрільцях).
6. Українські жовніри в австрійській армії.
7. Запорожці віdписують султанови. (Малюнок Ілі Репіна).
8. Цар Петро Великий відвідує українського гетьмана Павла Полуботка у вязниці.
9. Гетьман Богдан Хмельницький і його Україна.
10. В Кирилівці, рідним селі Т. Шевченка.
11. Гуцульський танець.
12. Козак прощаєть ся з дівчиною.
13. Гуцул в Карпатах.
14. Великдень у східній Галичині.
15. Вид з України.

ВСІ ТІ КАРТКИ РАЗОМ З ПЕРЕСИЛКОЮ КОШТУЮТЬ ВСЕГО 65 ЦЕНТІВ.

Крім того Американсько-Українське Бюро має на складі КОЛЬОРОВАНІ СЬВЯТОЧНІ КАРТКИ з желанями з нагоди ВЕЛИКОДНИХ СЬВЯТ з українськими написями.

10 КАРТОК З ПЕРЕСИЛКОЮ КОШТУЄ ВСЕГО 25 ЦЕНТІВ.

Замовленя і моні-ордери (можна посилати також американські стемпи почтові) висилайте на адресу:

AMERICAN UKRAINIAN EXCHANGE, Inc.,
520 E. 6th St., New York, N. Y.

НОВІСТЬ! НОВІСТЬ! НОВІСТЬ! НОВІСТЬ! НОВІСТЬ! НОВІСТЬ!

100 КОРОН за 13 ДОЛЯРІВ

Єсли гадаєте вертати по війні до свого рідного краю, то посилайте гроші більшими сумами до ВІДЕНСЬКОЇ ПОЧТОВОЇ ЩАДНИЦІ

K. k. POSTSPARKASSEN-AMT in WIEN

ЧЕРЕЗ КОЖДОМУ ЗНАНУ УКРАЇНСЬКУ АҐЕНЦІЮ І КАНЦЕЛЯРІЮ

S. MILANOWYCZ & WEIL CO.,
193 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

КОЖДИЙ ХТО ВИШЛЕ ГРОШІ ЧЕРЕЗ НАШУ ФІРМУ ДО ВІДЕНСЬКОЇ ПОЧТОВОЇ ЩАДНИЦІ отримає з Відня в імени Держави ВКЛАДКОВУ КНИЖКУ на суму яку вишле. Тож користайте з небувалої нагоди і робіть грішми гроші — розумієть ся тепер, коли маєте спосібність.

1.000 КОРОН за 130 ДОЛЯРІВ

Єсли хочете вислати гроші до краю своїм родинам чи знакомим, то так само звертайте ся з цілим довірєм до нас, а ми вишлемо Вам скоро і безпечно. Висилайте тепер заки курс є на

100 КОРОН ТІЛЬКО 13 ДОЛЯРІВ

Єсли посилаєте до нас гроші, то посилайте через почтові або Експресові Моней-Ордери, і виписуйте їх на імя:

S. MILANOWYCZ & WEIL CO., 193 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

В ЛУЧНОСТИ СИЛА!

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ

СЕ ОДИНОКА НАША ПРАВДИВО УКРАЇНСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ В АМЕРИЦІ, ОСНОВАНА 1894 РОКУ, ЧИСЛИТЬ ОКОЛО 10 ТИСЯЧ ЧЛЕНІВ І СКЛАДАЄТЬ СЯ З ВИСШЕ 250 ПОВАЖНИХ ТОВАРИСТВ, БРАТСТВ І СЕСТРИЦТВ.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ

видав на посмертне, запомоги в разі калїцтва, неспосібности до праці і т. п. за час свого істнованя суму $1.319.767.11 (словами: один міліон триста девятнайцять тисяч сімсот шістьдесять сім долярів і одинайцять центів).

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ

Одинока українська організація, яка відповідає законним вимогам всіх стейтів Злучених Держав і Канади. — Одинока українська організація, яка приняла справедливу систему плаченя членських вкладок після літ. — Одинока українська організація, яка дає певність, що зможе сповнити всі свої обовязки супроти своїх членів. — Маєток У. Н. Союза виносить $224.354.03. — Одинока українська організація, яка старасть ся також о моральне і просьвітне піднесенє своїх членів.

ВСТУПАЙТЕ САМІ ТА ЗАПИСУЙТЕ СВОЇ ДІТИ ДО У. Н. СОЮЗА!

В кождій місцевости Злучених Держав і Канади повинен істнувати відділ У. Н. Союза. Кождий Українець чи Українка повинні належати до У. Н. Союза без огляду на їх стан, політичне переконанє чи релігійні почуваня.

По всі інформації в справі У. Н. Союза сейчас пишіть до головної канцелярії У. Н. Союза на адресу:

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Поміч в чужині.

ПРИГАДКА ДЛЯ ТИХ, ЩО ЗАБУВАЮТЬ.

„Межи нами, що забувають скоро о нещастях, не знайде ся ані один, котрий би не був в такім случаю, в якім би потребував доброї поради, помічної руки; а не можна повірити, щоби знайшов ся такий, щоби міг забути за дану йому раду та поміч в тім случаю", так говорить Г. Г. фон Шліков, одинокий фабрикант Болгарського Кровного Чаю. За оказану йому поміч в час, так пише наш краян Іван Сандор, 834 Паркленд Ст., Флінт, Міш., в слідуючім письмі: Нехай Бог благословить винахідника Болгарського Кровного Чаю за Вашу доброту, що і в чужій стороні помагаєте своїм ближним; я не всилі Вам за се подякувати, бо я через десять місяців терпів на болі жолудка, але від коли пю сей чай, став я иншим чоловіком. Вжем так був хорий на жолудок, що ані травити не хотів і не міг-ем працювати; тепер вже працюю, єсьм здоров і чую ся дуже добре".

Г. Г. фон Шлікова Болгарський Кровний Чай є найлучшим і найуспішнійшим ліком проти хороб жолудка, легких, запору, селезінки, мочового міхура, браку апетиту, неправильности стільця і травленя, ломаня, кашлю, перестуди, болю голови, зіслабленя; яко чистець крови не має пари на сьвіті.

Одну велику родинну дозу, що вистарчить на 5 місяців, вишле денебудь за $1.00
Marvel Products Co., 29 Marvel Bldg., Pittsburgh, Pa. — Adv.

Друкарня „Свободи"

виконує

СТАРАННО, ДЕШЕВО І НА ЧАС ВСЯКІ ДРУКАРСЬКІ РОБОТИ,

як:

ТИКЕТИ, ПРОГРАМИ НА ПРЕДСТАВЛЕНЯ, БАЛІ І КОНЦЕРТИ.

НАГОЛОВКИ ДО ЛИСТІВ; КОВЕРТИ, ФОРМУЛЯРІ, КАРТИ КУПЕЦЬКІ І ВІЗИТОВІ.

КНИЖОЧКИ КОЛЕКТОРСЬКІ ДЛЯ ТОВАРИСТВ І БРАТСТВ.

СТАТУТИ, БРОШУРИ І БІЛЬШІ КНИЖКИ.

Вп. Урядники Відділів У. Н. Союза повинні звертатись зі всякими друками до друкарні „Свободи".

Замовленя і гроші посилайте до:
"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Книгарня „Свободи"

має на своїм складі ріжнородні книжки, як: оповіданя, новелї, байки, гумористики, книжки до забави і розривки, популярні наукові розвідки, букварі, самоучки, театральні штуки, молитвенники і т. и.

Кромі книжок находить ся много ріжнородних друків, як: переписні листи з портретами визначних Українців, листи з віршами, портретами і др.

Цінники висилаємо на жаданє.

Замовлені книжки висилаєсь відворотною почтою. Гроші належить присилати враз з замовленєм. Срібних гроший канадійських і марок (стемпсів) не принимаєсь.

Замовленя належить висилати на адресу:
"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ДАРОМ! ДАРОМ! ДАРОМ!

Вивчу грати на якім небудь інструменті, єсли тільно Ви любитель музики, не робить ріжниці, чи ви грали на якім інструменті, чи ні. Гарантую за успіх моєї науки в часі 20 до 25 днів.

Жадайте сегодня катальог, залучаючи 2-центову марку на відповідь.
Адресуйте: 35-50
T. KASPER,
5719 S. Laflin St., D. A. Chicago, Ill.

ПОВІР! Одинока школа механіків, шоферів в польській мові. Зачніть тепер. Сезон автомобільовий триває все. На що Вам оставати без праці, коли можете заробити $15 до $30 як шофер. Наша школа дає комплетний курс, який триває 4 тижні. Наука в день або в ночи. Ґарантуємо лайсенси.

КОШТ $15.00.
INTERNATIONAL SCHOOL OF AUTOMOBILE ENGINEERS, 88-111—
147 E. 40th St., New York

Пошукуєть ся Винаходів!

ДЛЯ ВИНАХІДНИКІВ

і для тих, котрі хотять займати ся справами всяких винаходів, є вельми придатною моя книжка п. заг.:

„ЩО ВИНАЙТИ!"

з тисячами нових винаходів, з поясненями про патентоване винаходів і понад

СТО СТОРІН ДРУКУ.

Даром висилаю кождому, хто її жадає. Поясненя і поради безплатні. Провірюванє, чи даний винахід надаєсь до опатентованя, полагоджую скоро

ЗОВСІМ БЕЗПЛАТНО,

бо мій офіс є в місті Вашінґтон, осідку Уряду патентів Злуч. Держав.

Пиши ще нині по руськи на слідуючу адресу:

A. M. WILSON

реґістрований адвокат для патентів 53c—
311 VICTOR BLDG.,
WASHINGTON, D. C.

УКРАЇНЦІ!

ВЕЛИКА НОВІСТЬ!

ПОДАЙТЕ СВОЮ АДРЕСУ, А МИ ВАМ ВИШЛЕМО ЦІКАВУ НОВИНУ. КОЖДИЙ УКРАЇНЕЦЬ МУСИТЬ СЕ МАТИ.

СПІШІТЬ СЯ. ПИШІТЬ НА АДРЕСУ ЗАЛУЧАЮЧИ 2-ЦЕНТОВУ МАРКУ.

MANAGER,
Room 118, 6 Wall St.,
NEW YORK CITY. 30-42

РУСЬКИЙ ЛІЧНИЧИЙ ІНСТИТУТ.
(Старокраєвого християнського лїкаря).

Се лїчниче заведенє має вже виробдену славу. Специяльно лїчать тут застарілі жолудкові недуги, як також перестудженє, запаленє легких і другі внутрішні недуги, епілепсію і секретні недуги мущин і женщин. Цілковито вилїчую з ревматизму, пухлини і ран лишай і скірні виниди. Ліки виробляють ся під доглядом лїкаря і з вибраних зіль привезених зі старого краю. Лікар говорить по руськи.

Інститут отворений щодня від год. 9-ої рано до 8-ої веч., як також в сьвята і неділї. Хто не може приїхати особисто, нехай звертаєсь листовно. 25—

Dr. BUKKI'S MEDICAL INSTITUTE
407 E. 58th St., New York, N. Y.
Помежи 1st Ave. і Ave. A.

УКРАЇНСЬКИЙ РЕСТАВРАНТ
під ч. 286 E. 10th St., NEW YORK, N. Y.

ТУТ МОЖНА ДІСТАТИ СМАЧНІ СНІДАНЯ, ОБІДИ І ВЕЧЕРИ. КУХНЯ ЕВРОПЕЙСЬКА. УСЛУГА ЧЕМНА І СКОРА. ЦІНИ ВЕЛЬМИ НИЗЬКІ. ХТО РАЗ СПРОБУЄ, СЕЙ БУДЕ СТАЛО ТУТ ХАРЧУВАТИСЬ. 32-37

ГРОШІ

будуть напливали до Вашої мошонки, коли будете стригли волосє своїм товаришам. Се дуже легко і при помочи ножиць, гребіня і машинки, будете стригли добре і гладко. Пробуйте.

СПЕЦІЯЛЬНА ПРОДАЖА.

Барберські ножиці, гребінь і машинка до стриженя, цілий гарнітур вартости $5.00 за........ $1.45

Не чекайте, але витніть сейчас се оголошенє і зашліть до нас разом з 20 цнт. (в стемпсах або монетою) яко задаток, а всі прибори вишле ся сейчас до Вашого дому. Решту заплатите на одержаню. Адреса: 35-37

HAMMOND SALES CO.,
Dept. C 7, St. Louis, Mo.

ПЕРША ГР.-КАТОЛИЦЬКА РИЗНИЦЯ В АМЕРИЦІ І СКЛАД ИНШИХ ЦЕРКОВНИХ РІЧИЙ.

Маю на складі Чаші, Пушки, Хрести, Лямпи вічні, Хрести процесійні і т. д. — Маю Плащениці і образи до іконостасів. — Ризи виробляю від $20.00 почавши. — Стихарі Ілітони, Ручцички, Обруси, Хоругви першої класи. Образи прекрасно ручно мальовані, Фани братські. — Гафтую ручно образи і золоті букви. — Відзнаки Братств. — Маю також сьвітло церковне з фабрики в Сиракюз і продаю його по цінї фабричній. Що до виконаня роботи, прошу удаватись з довірєм, поневаж я була занята довші літа в Ризниці Самбірській в Галичині. — За дотеперішне довірє і узнанє моєї праці складаю сердечну подяку так Всеч. Отцям як і Хв. Комітетам церковним і поручаюсь ласкавим зглядам Всч. Сьвященства на будуче. 37 [illegible]

Зофія Ольшанська
444 Jersey Ave.,
JERSEY CITY, N. Y.
Telephone 4016

РУСЬКИЙ І ПОЛЬСЬКИЙ АДВОКАТ І НОТАР з довголітною практикою перепроваджує всілякі справи цивільні та карні з найліпшими вислідами.

Години урядові від 9-ої рано до 6 ої вечер.
Адреса:
JOSEPH HELLER, 132 Nassau St., Room 506-507, New York, N. Y.
Для убогих порада безплатна в своїм мешканю під ч. 168 East 89th St., близько 3-ої евені, L стація від 7-ої до 10-ої вечер. 17—

---

25 ДОЛЯРІВ

$5.00 НА МІСЯЦЬ

В УКРАЇНСЬКІЙ КОЛЬОНІЇ НА ЛОНГ АЙЛЕНД КУПІТЬ СЕЙ ДІМ.

УКРАЇНСЬКА КОЛЬОНІЯ Є ВІДДАЛЕНА ВСЕГО 28 МИЛЬ ВІД НЮ ЙОРКУ. Є се прегарний город, який манить кождого, хто його огляне, щоби в тім місци поселити ся. Українці, як один станьте і закупіть, в українській кольонії землю або доми. Там є місце на 5 тисяч родин і як нас Українців осяде там 5 тисяч в однім місци, то представте собі, яку силу ми здобудемо. Памятайте на Ваші діти, дайте Вашим дітям щось. Відложіть на день 20 центів, а за тих 20 центів денно купите сей гарний дім в українській кольонії, або землю під дім. Приїзджайте або пишіть: 29-41

CARLETON ESTATE, 185 Madison Ave., cor. 34 St., 3 floor, New York City.

---

35 презентів ДАРОМ Спеціяльна оферта на ЗОЛОТОМ криту годинку ТІЛЬКИ $5.25

КОНКУРЕНЦІЙНА ВІЙНА! МИ ТРАТИМО А ВИ КОРИСТАЄТЕ!

За $5.25 купите в нас тепер дуже гарну, з потрійними чудово різбленими окладинками, ЗОЛОТОМ криту годинку, заосмотрену з дорогоцінних каменів механізм, з 20-ЛІТНОЮ ҐВАРАНЦІЄЮ виритою на окладинці, а яко додаток дістанете 35 ПРЕЗЕНТІВ ЗОВСІМ ДАРОМ. Елєгантський ланцюшок з дармовисом, перстень, хрестик, брошку, чудовий малесенький будильник, гарне серце зі шпилькою, шпильку до краватки, до маншетів, ковнірців, чаруючі оперові скла, штилєт, „Скавт" автоматичний пістол, ножик, 2 бранзолєти, фонтенове перо, імітаційна мала годинка з шпилькою, гармонію, файку, бритву, пасок, голярку і квач. НЕ ВІДКЛАДАЙТЕ, але витніть сейчас се оголошенє і зашліть до нас разом з 20 цнт. депозиту (стемпсами або монетою) як запорука кугна, а сейчас вишлемо Вам почтою або експресом до вільного оглянення мужеську або женську годинку враз з 35 презентами прямо до Вашої хати. Решту заплатите при дорученю Вам сих річий. Купуючи від нас Ви нічого не тратите, позаяк ми направляємо або вимінюємо наші годинки за нові даром. Незадоволеним звертаємо гроші. (З Канади треба висилати цілу належитість наперед). Огляньте вперед наші годинки і презенти заки купите їх деинде. Вишліть замовленє ще нині. 35-37

AMERICAN JEWELRY CO., Dep. D-106, St. LOUIS, Mo.

ВЖЕ ВИЙШЛА З ДРУКУ НАРОДНА ДРАМА ЗІ СПІВАМИ В V. ДІЯХ

ОЙ НЕ ХОДИ ГРИЦЮ, ТА НА ВЕЧЕРНИЦІ

СЯ КНИЖКА НАДАЄ СЯ ВПОВНІ ДЛЯ АМАТОРСЬКИХ ТЕАТРАЛЬНИХ ВИСТАВ. ДО ВІДОГРАНЯ ПОТРІБНО ВСЕГО 8 ЖЕНЩИН І 7 МУЩИН. — ЦІНА ЗА ПРИМ. 30 ЦНТ., ЗА 15 ПРИМІРНИКІВ $3.35.

Замовленя і гроші посилайте до:
"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ВЕСЕЛЕ ДЛЯ СТАРИХ І МОЛОДИХ!

„ВЕСЕЛІ ВІРШІ СТЕПАНА РУДАНСЬКОГО"

Про Мужиків, Козаків, Попів, Ксьондзів, Ляхів, Москалів, Жидів і Циганів.

Книжочка обнимає 209 віршів на 282 сторонах друку.

ЦІНА З ПЕРЕСИЛКОЮ 55 ЦЕНТІВ.

Замовленя і гроші посилайте до:
"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Читайте руські книжки і газети бо часте читанє веде до просьвіти, а просьвіта — се сила.

ВЖЕ ВИЙШЛА З ДРУКУ ДУЖЕ ВЕСЕЛА ОПЕРЕТА В 3-ОХ ДІЯХ

ОХ! НЕ ЛЮБИ ДВОХ!

написав Антоній Ів. Нагорянський.

Ся книжка надає ся вповні для аматорських театральних вистав. До відограня потрібно всего 4 женщини і 8 мущин. — Ціна за прим. 25 цнт., за 12 примірників $2.25.

Замовленя і гроші посилайте до:
"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ПАВЛО КЕЛИЧАВА
МУЗИКАНТ І ДИРИҐЕНТ.

Достарчає музики на концерти, представленя, балї, пікніки, походи і весіля. — Дає лекції на всіх інструментах — смичкових і дутих. — Адреса:

P. KELECHAWA,
138 Morris St., 67 Greene St.,
Jersey City, N. J. 27-31c-

КНИЖОЧКИ ПЛАТНИЧІ для Братств і Товариств до вписуваня місячних вкладок, можна дістати в друкарни „Свобода" по ціні 7 цнт. штука.

ЛИС МИКИТА

ДУЖЕ ЦІКАВА КНИЖКА, ПИСАНА ВЕРШОМ. — З німецького переробив Іван Франко. — Ціна 40 центів.
Замовленя і гроші посилайте до:
"SVOBODA", 83 Grand St., Jersey City, N. J.

Найбільший, найлучший і найстарший словенський головний склад крайових і імпортованих напоїв в Америці.

	ЦІНА ЗА ҐАЛЬОН.		
Червона житнівка,	$2.00,	$2.50,	$3.00
Біла житнівка,	2.00,	2.50,	3.00
Червоний рум,	2.00,	2.50,	3.00
Джін (Боровичка)	2.00,	2.50,	3.00
Боровичка імпорт.,	4.50,	5.00,	6.00
Слївовіца,	2.00,	2.50,	3.00
Слївовіца імпорт.,	4.50,	5.00,	6.00
Росковичка (Кімель),	2.00,	2.50,	3.00
Теркилиця,	2.00,	2.50,	3.00
Анижівка	2.00,	2.50,	3.00
Розоліс,	2.00,	2.50,	3.00
Спіритус,	3.00,	3.50,	4.00
Вина огайські	1.00	і 1.25.	
Вина каліфорнійські,	1.50	і 2.00.	

Зарубове помічниче гірке вино 4 бутельки за $2.75, 6 бутельок $4.25, а 12 бутельок $8.00.

Пишіть за нашим гарним і великим словенським цінником напоїв. Оплачуємо експрес або фрейт від замовлень на $5.00 або висше. Особлившу увагу звертаємо на замовленя весільні, на хрестини і забави. Гарні листи з копертами, пугарці, стінні календарі і коркотяги висилаємо даром на жаданє разом з замовленєм.

Гроші засилайте наперед моні-ордером або в реджістрованім листі. 25c—

C. F. ZARUBA & CO.,
318 Third Ave., (D. Sv.)
PITTSBURGH, PA.

ВОЛОСЄ

відросте Вам назад через застосованє наукової методи.

ДЛЯ МУЩИН І ЖЕНЩИН БЕЗПЛАТНО

До лічення.

Чи Вам випадає волосє? Чи ви посивіли зі старости? Чи вони занечищені і дикі? Чи маєте порпаї і чи свербить Вас скіра? Чи Ви є лисі, чи допєрва починаєте лисіти?

Коли Ви терпите котру з вимінених недуг, то не зволікайте, але старайтесь запобічи сему. І замовіть собі ілюстровану книжку в руській мові під заг.:

„ПРАВДА О ВОЛОСЮ".

яку написав один з европейських специялістів. Ся книга обнимає слідуючі розділи:

Третій тиждень.

Чудеса з волосєм. Будова волося і тімени. Причина випаданя волося і лисеня. Як забезпечити здоровий і гарний поріст волося. Спосіб, яким можна відзискати волосє в 6-ох тижнях. Сиве волосє. Борода. Письма з признанями вдоволених пацієнтів.

БЕЗПЛАТНА КУРАЦІЯ.

Шестий тиждень.

Упевняємо Вас, що наш власний лік званий: Кальвакура запобігає випаданю волося, нищить порпаї і усуває свербленє скіри, зміцняє і спричинює новий поріст волося. За 10 центів сріблом або почтовими марками, вишлемо Вам доляровий лік КАЛЬВАКУРА № 1 враз з висше згаданою книжкою: ПРАВДА О ВОЛОСЮ. Витніть се оголошенє і зашліть до нас враз з своєю докладною адресою, залучаючи 10 центів до: UNION LABORATORY, Box 501, Union, N. Y. 77c-

....

UNION LABORATORY.
Box 501, UNION, N. Y.

Залучаю 10 цнт. на пересилку і прошу вислати мені сейчас Вашу долярову КАЛЬВАКУРУ № 1. і Вашу книжку: „Правда о волосю".
(Долучіть се до Вашого замовленя).

ЧИ ВИ НАД СИМ РОЗДУМУВАЛИ?

Яку вартість представляє посьвідка з заплаченого Вами ренту за мешканє? — Ніяку.

Ми зробимо, що плачений Вами рент виплатить Ваш дім.

Такі доми маємо в Джерзи Сіти.
Недалеко Вашої робітні.
Перша вплата на дім $250.00.
Рента по $15.00 місячно.
Рент з дому приносить $27.00 місячно.
Ваші краяни закупили вже богато домів.

По близші інформації голосіть ся на адресу: 31-40

REALTY CO. OF NEW JERSEY,
1947 BOULEVARD, near FULTON AVE., JERSEY CITY, N. J.

КОЖДИЙ ЧЛЕН У. НАР. СОЮЗА АБО ПЕРЕДПЛАТНИК „СВОБОДИ"

наколи пришле 10 адресів своїх знакомих, до котрих „Свобода" не приходить, а хотіли би „Свободу" читати, отримає ДАРОМ

ГАРНУ КНИЖОЧКУ

Присилайте адреси до:
„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ЧИ ВИ МАЄТЕ НОВИЙ ЦІННИК КНИЖОК „СВОБОДИ"?

А може Ваші знакомі потребують?
Ми вишлемо Вам даром.
Пишіть на адресу:
„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ОСЯГНЕНЄ ПАТЕНТІВ і ВІДПРОДАЖ!

НАЙЛЕКШЕ ДІЙТИ ДО ЩАСТЯ І БОГАТСТВА ЧЕРЕЗ ВИНАХОДИ.

Поможемо Вам в осягненю патенту як також у відпродажи.

РУЧИМО ВАМ ЗА ПАТЕНТ АБО ЗВЕРТАЄМО ВАМ КОШТИ.

Близші поясненя найдете в книжочці, яку на жаданє висилаємо кождому даром. 25-37

Пишіть за нею сейчас до канцелярії патентів на адресу:

AMERICAN EUROPEAN PATENT OFFICES, Inc.,
309 Broadway, New York, N. Y.

УКРАЇНСЬКІ РЕКОРДИ.

Зазнакоміть ся з великим пітсбурським музичним складом

ГАМІЛЬТОНА,

КОТРИЙ ПРОВАДИТЬ СЕЙ ІНТЕРЕС ВІД 50 ЛІТ.

Відносіть ся до нас з повним довірєм за Вашими рекордами. Ми маємо велині зносини з Українцями, які кождого дня зростають. Причина сему, що ми всіх чесно обслугуємо. Замовте у нас на пробу, а ми є певні, що будете задоволені. В нашім українськім відділі працює щирий Українець. Пишіть по український катальоґ рекордів в своїй власній мові.

ТУТ ПОДАЄМО КІЛЬКА РЕКОРДІВ

E 1133. МАРШ РОБІТНИКІВ.
75 цт. В КОРЧМІ.
E 1134. ЦЬВІТИСТИЙ, ПАХУЧИЙ МАЙ, вальс.
75 цт. МАРШ ЗВЯЗКУ НАРОД. ПОЛЬСЬКОГО.

Комічні співи і розмови—Юроффа.

E 1144. Я НЕ ВІНОВАТЬ.
75 цт. ЗА ҐРАНИЦЕЮ І У НАС.

1149. ЄВРЕЙ ПРИ ТЕЛЄФОНІ.
75 цт. ІГРА СЛІВ.

Гармонійка трійка:

E 1146. СКОБЕЛЄФ, марш.
75 цт. КОРОБЕЙНИКИ.
E 1197. ТУГА ЗА РОДИНОЮ.
75. цт. МАЗУРКА.

THE S. HAMILTON CO.,
815-817 LIBERTY AVE., PITTSBURGH, PA.
ЮЛІЯН ЗНАМЕНАК, український управитель.